

# קונטרס אור הַיְקוּד

מענייני הילולת התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי  
וכן סדר השתלשלות תורת הקבלה מדור לדור מזמן בריאת העולם  
ועד הלום

ייסוד ספר 'הזוהר הקדוש' ומעלת התנא אלוקי רשב"י זיע"א  
כפי אשר נתבאר ונחקק בספר על ידי פום ממלל רברבן ספרא רבה

## רשכבה"ג הגאון הקדוש

מרן גרשון חנוך העניך זללה"ה מראדזין

בהקדמתו הקדושה לספר "בית יעקב"

ונוספו עליו דברי תורה, רמזים, וכך מסמכים נדירים

בתולדות הבניינים שנוסדו בסביבת ציון רשב"י ע"ה

ורשימה מסדר ההשתטחות בציון מלפני כמאתיים שנה

<< ונספח בסופו סדר 'שירי קודש' לכבוד אדוננו בר יוחאי >>

יוצא לאור במהדורה מורחבת בס"ד לרגל יום ל"ג בעומר

על ידי מכון 'תפארת ראדזין'

פה עיר התורה והחסידות בני ברק ת"ו תשפ"ו

א-ל מלא רחמים שוכן במרומים

המצא מנוחה נכונה על כנפי השכינה

במעלות קדושים וטהורים כזוהר הרקיע מזהירים

את נשמות מ"ה אצילי בני ישראל הקדושים

שעלתה נשמתם בטהרה בסופה ובסערה השמימה

ביום ח"י אייר ל"ג בעומר 'הוד שבהוד' תשפ"א

ביומא דהלולא קדישא של

התנא אלוקי רבי שמעון בר יוחאי נ"ע

באתרא קדישא דיליה בהר מירון שבגליל ת"ו

באסון הנורא שאירע אשתקד ליד ציון המצוינת

בהתקבץ רבבות אלפי ישראל לשפוך צקון לחשם

ולשוש בשמחות וגיל בהילולא דרשב"י

בגן עדן תהא מנוחתם

לכן בעל הרחמים יסתירם בסתר כנפיו לעולמים

ויצרור בצרור החיים את נשמתם עם נשמות שאר הצדיקים

ה' הוא נחלתם וינוחו בשלום על משכבם

ולא יישמע עוד שוד ושבר בגבולנו, ונאמר אמן

# קונטרס אור ה'קוד / הילולא דרשב"י

## דברי פתיחה

מתכבדים אנו להגיש בזאת בס"ד לפני קהל המעיינים הנכבד את הקונטרס הנוכחי הנקוב בשם "אור ה'קוד", המיוסד על ענייני התפשטות תורת הקבלה בישראל, עניין הילולת התנא אלוקי רשב"י הנהוג בתפוצות ישראל, ושאר ענייני ל"ג בעומר, להכין נפשנו ליום זה.

בזאת הקונטרס נלקטו ובאו כעמיר גורנה ענייני התנ"א הרשב"י ע"ה, ענייני חיבור והופעת ספר "הזוהר הקדוש", וכן אופן וסדר השתלשלות חכמת הקבלה בישראל למן זמן בריאת העולם בששת ימי בראשית בידי היוצר כל ב"ה וב"ש, ועד לדורות האחרונים. כל אלה דברי קודש באו כתובים ומבוארים בעט סופר מהיר מיד פה המתגבר בתורה מרן הגאון הקדוש אדמו"ר רשכבה"ג המפורסם רבי גרשון הנוך העניך זצ"ל מראדזין בעל "אורחות חיים" ומחבר הספרים "סדרי טהרות" "שלושת ספרי התכלת" "סוד ישרים" ועוד, זי"ע.

על זאת נוספו מאמרי קודש בעניין יום ל"ג בעומר מספרי רבותינו הגאונים הקדושים זי"ע מאיזביצא ראדזין, שנעתקו כלשונם הקדוש מתוך ספרתם, כאשר עיניכם תחזינה מישרים.

ולמען לא יחסר המזג הוספנו בס"ד פרקים אחדים מתוך תולדות מקום ציון המצוינת בהר מירון, והשתלשלות התפתחות מוסדות התורה באתרא קדישא הדין. כל זאת נעתק מתוך מסמכים היסטוריים ונדירים בחתימות הרבנים גדולי ארץ וחוצה לארץ, ובתוכם מופיע לפנינו מכתב קודש מידי מרן אדמו"ר בעל "תפארת יוסף" זצ"ל מראדזין, הנוגע לעניין זה.

בסוף הוספנו לתועלת זמירות ושירי קודש הנהוגים בדורות אחרונים בקרב תפוצות ישראל לפלגיו ולשבטיו, ובפרט בין יושבי ארץ הקודש ת"ו לעדותיהם ולחצרותיהם, שהיו מרבים כידוע בכל הדורות בשמחה גדולה על מקום ציון המצוינת של הרשב"י ע"ה, עד שכבר אמרו דורשי רשומות כי פנים ציון הקדוש הוא מעין יום כפור, ומחוץ לציון מעין שמחת תורה. וד"ל.

קונטרס זה "אור ה'קוד" ראה אור לראשונה בס"ד לפני חמש שנים, בערב ל"ג בעומר שנת תשפ"א, לאחר שנה קשה שעברה אז על כלל ישראל בארץ הקודש ובתפוצות הגולה לרגל התפשטות המגפה הידועה, שרבים חללים הפילה ורבים מאחב"י נעדרו ל"ע בכל מקומות מושבותיהם. אתרא קדישא מירון, ההומה אדם בכל שנה ושנה במאות אלפי ישראל כ"י, שמם ודמם בימים ההם ולאיש כמעט לא ניתן להתקרב לציון הקודש, דבר שלא נזכר כמותו לעולמים.

בשנת תשפ"א, משחשבנו שכבר הגענו אל המנוחה ואל הנחלה, וניתן שוב לשוב משוב כאז ומקדם באתרא קדישא מירון, והנה שוד ושבר גדול. בעצם יום ההילולא דרשב"י התרחש אסון כבד ונורא רח"ל שלא נודע מאז מקדם, בקטילת מ"ה נפשות טהורות מישראל באתרא קדישא מירון. אף לפני שנתיים, תשפ"ד, לקינו בכפלים, בטבח המחריד שאירע ביום שמחת תורה ר"ל, כשנהרגו ונשחטו בארץ הקודש אלפי יהודים הי"ד, ולא יכולנו להשתטח על הציון הקדוש. אף השתא, תשפ"ו, נגזרה ל"ע הגזירה, ולרגל המלחמה המשתוללת בגליל עם יושבי ארץ הארזים, נבצר מאתנו להתוועד באתרא קדישא דרשב"י, מכבשי דרחמנא. ירחמנו ה' ויאמר לצרותנו די!

תורת הרשב"י וכל ענייניו הינם מן הנסתרות לה' אלוקינו, וכן קורות אחב"י בכל אתר ובפרט בארץ הקודש הן נעלמות. אמרנו אפוא לההדיר קונטרס זה עם הוספות, לקראת יומא דהילולא קדישא, בכדי להתחזק בתורת התנא אלוקי רשב"י, שעליה מקובל בידינו מספר הזוהר, שבזכותה נצא מן הגלות במהרה בימינו. וימלא ה' כל משאלות לבנו לטובה, אמן כן יהי רצון! **המערכת**

## תוכן הענינים

- יום ל"ג בעומר – רמז מן התורה מניין.....4
- דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א – להילולא דרשב"י זיע"א.....6
- 'שלשלת הקבלה' – סדר השתלשלות תורת הקבלה ומסירתה למן בריאת העולם ועד הלום  
– תמצית מדברי מרן הגאון הקדוש רבנו גרשון חנוך העניך זצלה"ה זי"ע מראדזין  
בהקדמתו הקדושה והנפלאה לספר "בית יעקב".....10
- קטע מספה"ק "תפארת החנוכי" בדבר שורש נשמתו ותחילת תיקונו של רשב"י. 25.
- מאמר מספר "בית יעקב" על פרשת בראשית.....28
- 'מפי כתבם' – מאמר מספר הקדוש 'בית יעקב' על 'הוד שבהוד' ול"ג בעומר...28
- מאמר מתוך הספר "סדרי טהרות" על מסכת אוהלות למרן בעל 'אורחות חיים' זי"ע  
אודות התנ"א רבי שמעון בר יוחאי שטיהר את שוקי טבריה – עם 'פירוש הקצר'...30
- מאמר מתוך הספר 'סדרי טהרות' על כלים בדבר רשב"י שביטל הגזירות ברומי....35
- מאמר מרן 'אורחות חיים' זלה"ה להסביר מאמר תמוה של התנ"א רבי שמעון בנדרים..37
- "מסמך היסטורי" לתולדות בניין בית 'מושב זקנים' וישיבת 'בר יוחאי' מלפני כמאה ועשרים  
שנה – מתוך תדפיס נדיר בשם 'שערי תורה ותפילה' משנת תרס"ה.....39
- מכתב קודש מרן אדמו"ר בעל "תפארת יוסף" זלה"ה בעניין ישיבה הנ"ל.....43
- תיאור היסטורי נדיר מחגיגות ל"ג בעומר במירון משנת תקצ"ה.....48
- « סדר 'שירי קודש' לכבוד התנא האלוקי אדוננו בר יוחאי זי"ע....54

~~~~~

יוצא לאור בס"ד על ידי מכון "תפארת ראדזין"  
להוצאת והפצת ספרי ותורת רבותינו הקדושים זי"ע  
מאיזביצא ראדזין  
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

©

כל הזכויות שמורות

## ל"ג בעומר – רמז מן התורה

שאלו לו למרן הגאון הקדוש אדמו"ר רבנו גרשון חנוך העניך זצ"ל בעל "אורחות חיים":

יהי אין לך דבר בעולם, שאינו מרומז בתורה. היכן אפוא מצינו בתורה רמז ליום "ל"ג בעומר", אשר מנהג ישראל קדושים להרבות בו בשמחה ונוהגים בו קצת "יום טוב"??

השיב על אתר רבנו הקדוש בעל "אורחות חיים":

אכן, יום ל"ג בעומר – רמזו הינו בתורה הקדושה !!

שכן בידוע, כי מ"ט ימים הללו שישראל מונים ל"ספירת העומר" נועדו כדי לטהר את בני ישראל מקליפתם ומטומאתם לאחר יציאת מצרים ממחרת השבת של חג הפסח, כאשה המיטהרת לבעלה, כדי לטהרם ולהעלותם לקדושה עליונה לקראת זמן מתן תורתנו הקדושה בחג השבועות.

ואכן – טוען רבנו הקדוש בעל "מי השלוח" – בפרשת "מצורע" (טהרה), העוסקת בטהרת המצורע אשר בו הנגע, מצינו רמז מובהק לימי הספירה הקדושים הללו. שכן, בפסוקי התורה (ויקרא טו, יג-טו) שמונים וסופרים את ימי הטהרה – מניין תיבות שבהם עולה כמניין מ"ט תיבות בדיוק, כמניין ימי ספירת העומר שעניינם הוא "טהרה"!

ואלה הם הפסוקים שבפרשה:

(ג) וְכִי־יִטְהַרֵב הַזָּבִי מְאֹד, וְסָפְרָה לֹא שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרֹתוֹ, וְכִבֹּס בְּגָדָיו, וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בְּמֵי־חַיִּים, וְטָהַרֵט.

(יד) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי, יִקַּח־לוֹ שְׁתֵּי־כֶבֶד אֹזֶב שְׁנֵי־כֶבֶד בְּנִיבָה יוֹנָה־כֹּן, וּבֵאֵבוּ לְפָנֶיכֶם הַיֵּבֶט אֶל־פֶּתַח־אֵהָלֶיךָ מוֹעֵד־לָךְ, וּנְתַנֶּם לָךְ אֶל־הַבְּהֵן־לוֹ

(טו) וַעֲשֵׂה־לוֹ אֶת־לַח הַבְּהֵן־לָךְ, אֶחָד־מִחֲטָאֵת־מֵאָה וְהָאֶחָד־מִבְּעָלֶיךָ, וְכִפֶּר־מִדַּעְלֹימָה הַבְּהֵן־מִלְּפָנֶיךָ הַיֵּמָּה מְאֹד־בְּמֵט.

<sup>א</sup> "במדינות אלו... מסתפרין ביום ל"ג בעומר ומרבים בו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון" (מהרי"ל ומנהגים, רמ"א סימן תצג ס"ב)

אומר רבנו הקדוש בעל "מי השלוח" זי"ע, כי "כל תיבה ותיבה מן הפסוקים הללו, רומזת כנגד שער משערי הקדושה של מ"ט ימי הספירה שמחג הפסח ועד חג השבועות, וכל תיבה – שייך ליום מניינו!" (=מלשון קדשו) עד כאן – מדברי קודש של רבנו "מי השלוח" זצ"ל.

כאן בא רבנו הקדוש בעל "אורחות חיים" ומוסיף על כך:

הלוא כאשר נבקש את תיבה ל"ג (=33) במניין תיבות הפסוקים הללו, אז נמצא לפנינו את התיבה: **"מועד"**! [כדלהלן]:

(יד) וּבַיּוֹם י' הַשְּׁמִינִי, יִקְחִיטְ—לוֹבְשֵׁתִיכָא תְרִים כֵּב אוֹכֵג שְׁנֵיכֵד בְּנִיכָה יוֹנָה כֵּן, וּבֵאֵבוּ לְפָנֶיכָה הִכֵּט אֶל—פֶּתַח לֵא אֶהֱלֵב **מוֹעֵד** לֵג, וְנִתְּנָם לֵד אֶלֵה—הַפֶּהָן לוֹ.

הרי לנו רמז "מפורש" לכך, כי יום ל"ג שבספירה, הינו מיועד מן התורה להיחשב "מועד" כיום שמרבים בו שמחה בישראל, לציון היום שפסקה בו המגפה מתלמידי רבי עקיבא, ולרגל יומא דהלולא של התנא האלוקי **רבי שמעון בר יוחאי !!**

ואכן "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא!!"..

(מובא בספרים הרבה בשם קדשו של רבנו זצ"ל [השוו: 'אמרי צדיקים', לבוב תרפ"ז; 'מנחת האומר' בשם 'גנזי יוסף'; 'מליצי אש' בערך רבנו; ועוד] אולם ללא תוספת הציון לדברי קדשו של "מי השלוח" זי"ע, שכנראה לא נגלה לפניהם. וראו: "מי השלוח" ח"א, פרשת מצורע, סוף ד"ה דברו)

## דברי תורה

### מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

בעניינים הנוגעים להילולת התנ"א רשב"י זיע"א

לרגל יומא דהילולא קדישא של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, נקדים בזאת יסוד מוסד לשיטתנו ומהלך דרכו בקודש של התנא רשב"י, שהוא כידוע רבי שמעון סתם שבש"ס בבלי וירושלמי ותורת כוהנים ומדרשי חז"ל, והוא התנא האלוקי מארי דרזין מחבר ומייסד ספר 'זוהר הקדוש' ו'תיקוני זוהר'.

וזה החלנו בס"ד.

הנה מצאנו מובא בספר הנודע 'כלי חמדה' מאת הגאון רבי מאיר דן זצ"ל [=בפרשת מקץ אות ג], מימרה מאירת עיניים בלשון 'שמעתי בשם אדמו"ר הקדוש [הרבי ר' חנוך העניך הכהן] מאלעקסנדר זצ"ל שאמר, שמכל שיטת 'הזוהר הקדוש' שמחמיר כידוע בעניין 'כוונה' בקיום המצווה ואומר שמצווה שעושים אותה מבלי שום כוונת הלב אינה נחשבת כלום [לא פרחא לעילא] וכיוצא בו, היינו שסובר שעיקר הוא המחשבה בכל דבר.

מכל זה מבואר יוצא שתנא של 'הזוהר' הוא הינו רבי שמעון [בר יוחאי], שהולך בזה על פי שיטתו בש"ס שלנו כי 'דבר שאינו מתכוון מותר' [=שהוא כידוע מחלוקת תנאים בש"ס בין רבי יהודה ורבי שמעון, רבי יהודה סובר בכל התורה 'דבר שאין מתכוון אסור' ורבי שמעון חולק עליו וסבר 'דבר שאין מתכוון מותר', היינו דבר שעיקר תכליתו אינו לשם מעשה פלוני רק ממילא יוצא, מותר] אם לא באופן שהוא 'פסיק רישא ולא ימות' כמבואר בגמרא בכל מקום, שבזה אף רבי שמעון מודה ואוסר בדבר שאינו מתכוון].

אלה דברי קדשו שמביא הגאון בעל 'כלי חמדה', ומסיים 'ודברי פי חכם חן'.

והנה אמרנו נצא ונחזה, כי שיטתו זו של רבי שמעון בדבר 'כוונה' במעשה, כפי שנתבארה בזאת, היא עוברת 'כחוט השני' בכל מאמריו ושיטותיו של התנא רבי שמעון הן בהלכה והן באגדה, באופן המפליא עין כל רואה בס"ד.

נקדים תחילה בגמרא ידועה השייכת לעניין היום, שזו הגמרא מספרת לנו עיקר העניין כיצד התגלגלו הדברים שנאלץ רבי שמעון לברוח וישב שנים במערה.

וכה תספר לנו הגמרא [מסכת שבת דף לג:]:

"ישבו החכמים רבי יוסי ורבי יהודה ורבי שמעון, וישב אצלם איש בשם יהודה  
בן גרים', פתח רבי יהודה ואמר:

"– כמה נאים מעשיהן של אומה זו! [הרומיים] תיקנו שווקים, תיקנו גשרים,  
תיקנו מרחצאות!" רבי יוסי שמע ושתק.

נענה רבי שמעון בר יוחאי ואמר:

"– כל מה שתיקנו, לא תיקנו אלא לצורך עצמן! תיקנו שווקים להושיב בהן  
זונות, מרחצאות – כדי לעדן עצמן, גשרים – כדי ליטול מהן מכס!"

הלך יהודה בן גרים' וסיפר [לתלמידים או לאביו ואימו], ונשמעו הדברים  
למלכות.

אמרו: "יהודה שעילה את מעשיהם – יתעלה [להיות ראש המדברים]', יוסי  
ששתק – יגלה לציפורי, שמעון שגינה – ייהרג!"

הלך רבי שמעון וברח יחד עם בנו למדבריות, והתחבאו בבית המדרש.  
בתחילה הביאה להם אשתו בכל יום לחם ומים, עד שהגזירה החמירה ואז  
אמר רשב"י לעצמו: 'נשים דעתן קלות, אפשר שיענו אותן ואז יהיו מוכרחים  
לגלות מקומנו, נלך ונתחבא במערה במקום בלתי ידוע! ואכן כך עשו  
והתחבאו במערה, ושם ישבו ולמדו כל הימים תורה, ונעשה להם נס ובקע עץ  
חרובים ונפתח מעיין של מים, ושם ישבו במשך שנים עשרה שנה ועוד שנה'.

עד כאן המה – דברי הגמרא הידועים.

### נשאלת השאלה:

מדוע היה רבי שמעון בר יוחאי מתעקש לגנות את הרומיים? הלוא אפילו אם יש להם  
כוונות זרות במעשיהם, מכל מקום אחר ככלות הכול מביאים הם בזאת תועלת  
ליושבי הארץ והם מפתחים את המדינה? במה נחלקו ר' שמעון ור' יהודה??

אכן לפי המבואר בדברי הגה"ק מאלכסנדר, היא הנותנת ובזאת נחלקו, שרבי  
שמעון לשיטתו הולך בכל התורה, שהוא סובר שכל מעשה נמדד לפי המחשבה שבו.  
הלכך סבר רבי שמעון, שמעשי הרומיים אין נחשבים לכלום, היות שכל כוונותיהם  
הינן זרות ובזויות! 'כל מעשיהם לא תיקנו אלא לצורך עצמן! כדבריו. לכך זלזל רבי  
שמעון במעשיהם, והחשיבם 'כעפרא דארעא'.

מאידך, רבי יהודה הולך כאן לשיטתו שאצלו 'מעשה' הוא העיקר, שהוא סובר 'דבר שאין מתכוון אסור' ואף שאינו נעשה בכוונה הינו נחשב 'מעשה' אסור, והיפך במעשה לתועלת, נחשב הוא 'מעשה נאה' אף כי כוונה זרה בצדו. לכן היה מפאר מעשיהם של רומיים 'כמה נאים מעשי אומה זו'!

[=לאחר זמן רב ראינו שזכינו בזאת לכוון בס"ד לדברי הגה"ק בעל 'אבני נזר' מסוכאטשוב זללה"ה, בחידושי שבכתב יד הנדפסים בימינו בספר 'נאות הדשא' ח"ב עמ' שסא, שם הוא גם מביא דברים הללו בשם הגה"ק מאלכסנדר זללה"ה, שהשיב לאחד שאמר שהזוהר אינו מרשב"י, שהרי בגמרא רבי שמעון מקל, ובזוהר הוא מחמיר. והשיב לו בחכמה, כי אדרבה מזאת ראיה שכל הזוהר שעיקר בו הוא הכוונה, נתחבר מאת רשב"י, הסובר בגמ' 'דבר שאין מתכוון מותר'! ועל פי זה מבאר ה'אבני נזר' את הגמרא הנזכרת באותו האופן שכתבנו. וברוך שכוונתי לדעתו הגדולה ז"ל].

אם נמשיך במהלך הזה נגלה, שעוד הרבה שיטות ודרכים ושיטות של התנא רבי שמעון, יוצאים מבוררים ומצהירים לפי מהלך דברים זה. נסתפק כאן בדוגמאות אחדות בס"ד:

הגמרא במסכת מגילה [יב]. תספר כדלהלן:

"שאלו תלמידיו את רשב"י: 'מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל באותו הדור [של מרדכי ואסתר] כליה'?"

"אמר להם: 'אמרו אתם!'"

"אמרו לו: 'מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע!'"

"אמר להם: 'אם כן שבשושן ייהרגו, שבכל העולם אל ייהרגו!'"

"אמרו לו: 'אמור אתה!'"

"אמר להם: 'מפני שנשתחוו לצלם! [=בימי המלך נבוכדנצר]"

"אמרו לו: 'זכי משא פנים יש בדבר'?! [איך זכו לנס? רש"י]"

"אמר להם רשב"י לתלמידיו: 'הם לא עשו אלא לפנים, אף הקב"ה לא עשה עמהם אלא לפנים! [=לפנים. מיראה, רש"י]."

עד כאן דברי הגמרא.

ולכאורה יש להבין: אף לשיטת רבי שמעון, מה בכך שלא עשו אלא לפנים, הרי במציאות ולמעשה הם עבדו עבודה זרה וכיצד ניצלו וזכו לנס?? אלא שהיא הנותנת

כאמור: היות ועבודתם נעשתה מיראה ומבלי כוונה, הלכך לשיטת רבי שמעון, אין זו נחשבת לעבודה זרה כל עיקר! ומכל מקום היה להם לתקן חטאם שלמראית העין וגרמת 'חילול השם', לפיכך הוכרחו לעבור את יראת הגזירה.

זהו אפוא שאמר רבי שמעון לתלמידיו השואלים: 'הם לא עשו אלא לפנים, אף הקב"ה לא עשה עמהם אלא לפנים!' מה שאין כן בהנאתם מסעודתו של אותו רשע, לא שייכת הצטדקות זו כמובן, היות שהנאה הינה הנאה בכל אופן ונעשית בכוונה.

דוגמה נוספת לשיטת רבי שמעון, הנובעת ממעמד הכוונה שבמעשה.

על הפסוק בפרשת וישלח [לג, ד] המספר על פגישת יעקב אבינו עם עשו וַיִּדְרֹךְ עֶשָׂו לְקָרְאֵתוֹ וַיַּחְבְּקֵהוּ, וַיִּפֹּל עַל-צַוְּאָרוֹ וַיִּשָּׁקֵהוּ, אומר רש"י: וַיִּשָּׁקֵהוּ. נקוד עליו, ויש חולקין בדבר הזה בברייתא בספרי, יש שדרשו נקודה זו לומר שלא נשקו בכל ליבו. אמר רבי שמעון בר יוחאי, הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה, ונשקו בכל ליבו [=ע"כ]

מדוע רבי שמעון סבור לומר אף שעשו שונא ליעקב 'באותה שעה נכמרו רחמיו ונשקו בכל ליבו'? אלא שהיא הנותנת שרבי שמעון לשיטתו, שמעשה בלא כוונה אינו נחשב 'מעשה', הלכך סבר שנשיקה זו בהכרח הייתה 'בכל לבו' אם נזכרת היא בתורה בלשון וַיִּשָּׁקֵהוּ – פעולה המורה על אהבה. ודוק, כי הדברים מאירים בס"ד.



ב"ק אדמו"ר מוהרא"י זצוק"ל בכניסה למערת ציון הרשב"י זיע"א

מימין ש"ב אדמו"ר רבי אלימלך שפירא זצ"ל. משמאל אחיו הרה"צ רבי יעקב אלימלך ז"ל

מברוקלין נ. י.



למעלה: הדלקה בל"ג בעומר בידי כ"ק גאב"ד ירושלים הגרי"ט ווייס זצ"ל

## ש ל ש ל ת ה ק ב ל ה

לרגל יום 'ל"ג בעומר' יום הילולת התנא האלוקי רשב"י, שעל ידו ועל ידי תלמידיו בני חבריה הקדושה, ותלמידי תלמידיהם, נגלתה וירדה לעולם חכמת קבלה האלוקית, שהיא פנימיות התורה שבכתב, עד שבחסדי ה' נשארה בידינו לדורות והייתה למאורות בחיבור 'זוהר הקדוש' ו'מדרש הנעלם' המאיר לארץ ולדרים, חיבור שעליו הועד מפי התנא אלוקי רשב"י עצמו בספר הזוהר כי 'בספרא דא ייפקון ישראל מן גלותא!' [=בזכות ומכוח ספר הזה, היינו ספר 'הזוהר הקדוש' וגילויו ועמקי תורתו הפנימית, יצאו ישראל מן הגלות].

אנו מביאים בזאת בס"ד לרגל היום, מעין 'קיצור' ותמצית מן 'ההקדמה' הנאדרת בקודש שחיבר וערך וסידר רבנו הגאון הקדוש מרן בעל 'אורחות חיים' זצלה"ה, בתור 'הקדמה' לספר אביו הגדול 'בית יעקב' על בראשית, שערכה ותוכנה הנשגב והפנימי לא יסולא בפז.

בהקדמה זו סוקר מרן רבנו זלה"ה בהרחבה, בעוצם בקיאותו בנגלה ובנסתר כיד ה' הטובה עליו, את סדר השתלשלות הקבלה, שבניגוד למה שרבים יודעים וחושבים, עיקרה ויסודה החל כבר מעת זמן בריאת העולם ואילך, עם בריאת אדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה, והמשך בעשרה דורות מאדם עד אברהם

אבינו ע"ה ראש המאמינים, ודרך האבות והשבטים. ועיקר הפצעת אורה בעידן וזמן מתן תורתנו הקדושה ב'מעמד הר סיני', כחלק בלתי נפרד מן התורה הנגלית שכולן מרועה אחד ניתנו. משם ואילך, עברה במסורת דור אחר דור, לפי סדר המקבלים בזה אחר זה כמנוי בסדר הקבלה: נביאים, מלכים, אנשי כנסת הגדולה, תנאים, ואמוראים, כשדברים מיוחדים מוקדשים כמובן לדמותו העליונה וחלקו המכריע בהנחלת תורת הנסתר על גילויי האלוקות שבה, שירדו ובאו לעולם בשפע רב ומיוחד בתקופת **התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי** – שהאידנא 'יומא דהילולא' דיליה.

ביאור סיבות היות החכמה האלוקית נסתרת וטמירה בהעלם ובהסתר במשך דורות עולם, ועד המשך גילוייו במהלך הדורות בתקופת הגאונים והראשונים, וביותר עם זמן גילויים השמימיים עם הופעת נשמת מאורי הדורות, רבותינו מרן האר"י ז"ל, ורבנו הבעל שם טוב זי"ע, וגדולי מאורי החסידות, וכלה בדורות האחרונים שלנו, שהינם הכנה לקראת הימים הבאים נאום ה' שיקיים בנו מקרא שכתוב 'ומלאה הארץ שעה את ה', כמים לים מכסים'.

בידוע הדבר שבין חסידי שושלתא קדישתא הדין **'איזביצא-ראדזין'**, נפוץ היה הלימוד בספר **'הזוהר'** כחלק בלתי נפרד מלימודי היום וקביעותיו, בפרט שרובי התורות של רועי חסידות זו מיוסדים על אדני פז של מאמרי 'הזוהר' ותורותיו, ובוודאי יש עניין מיוחד בלשנות פרק זה.

ויהי רצון שנזכה ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים כל דברי התורה הזאת, הנגלות והנסתרות, ונהיה אנחנו וצאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, אמן כן יהי רצון.

#### סדר 'תורת הקבלה' - מני בריאת העולם ועד מתן תורה

מרן הגאון הקדוש אדמו"ר בעל **"אורחות חיים"** ו**"סדרי טהרות"** זללה"ה זי"ע **מראדזין**, בבואו לסדר ולבאר את **'סדר הקבלה ויסוד החסידות'** בהקדמתו הערוכה והמבוארת לספר **"בית יעקב"** על 'בראשית' לאביו הגאון הקדוש **מרן אדמו"ר הגאון הקדוש מאיזביצא זללה"ה** זי"ע – הינו סוקר ומעלה על הכתב לתועלת המעיינים, באופן מופלא ומקיף ובהרחבה כיד ה' הטובה עליו, את סדר השתלשלות 'חכמת הקבלה' הכלולה מיסודי חכמת הנסתר, למן עת 'בריאת העולם' ועד לזמן מתן תורתנו הקדושה. ומשם והלאה, במשך כל הדורות כפי סדר הקבלה איש מפי איש, עד לאדון הנביאים משה רבנו ע"ה, שקיבל תורה מסיני.

עניינים אלה, נתבארו כאמור בתמצית ובדייקנות על ידי **מרן זללה"ה**, בהקדמתו רחבת הידיים לספר אביו הקדוש **"בית יעקב"** על התורה, כנדבך עיקרי במשנת

חסידות 'איזביצא ראדזין', שבאה להאיר את עיני האדם בחובתו וסדר עבודת השם יתברך שלו בעולם, בבחינת מאמר הכתוב 'דע את אלהי אביך ועבדהו'.

בדברינו דלהלן, נלקוט למען תועלת הקוראים מעט פנינים ואורת ותמצית מקוצרת מדברי קדשו אלה, הפותחים אשנב להבנת סדר הקבלה מדור דור, למן אדם הראשון בדורו, דרך מתן תורה כולל סדר המקבלים איש מפי איש ודור מפי דור, ועד לתקופת התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, אשר דרכו ודרך בני החבריה החכמים שהתאספו ללמוד עמו תורת הנסתר כידוע, הונחלה לדורות עולם חכמת הקבלה, על כל השתלשלויותיה והסתעפויותיה, בתור חלק בלתי נפרד מתורת הנגלה שירדה לעולם עם מתן תורה – שתחילתה נמסרה בלחישה איש מפי איש, עד שבהדרגה ובמשך הדורות נפתח לרבים האור הגדול, עם התפשטות חכמת הח"ן [=חכמה נסתרת] וריבוי המתקדשים ועוסקים בה בקדושה ובטהרה.

הדברים נאמרים ונשנים בקוצר אמרים כפי שהיד מגעת, והרוצה לעמוד על עיקרם מוטב שישים עיונו במקורם. כאן אין אנו נוגעים כי אם בראשי פרקים, לפי עומק המושג וקוצר המשיג, בכדי לתת לנו מושג כלשהו במהלכי הדברים

א. סדר קבלה מאדם הראשון ועד לאברהם אבינו

כבר בזמן אדם הראשון, יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא, נמסר לידו ספר הקדמון "רזיאל המלאך" שמכונה בפי בעלי הקבלה ב'זוהר הקדוש' בשם "ספרא דאדם קדמאה" [=ספרו של אדם הראשון], אשר קיבלו אדם הראשון בזמן ששהה בגן עדן, וממנו היה יודע ומשיג את החכמה העליונה, המיוסדת על פי שבעים ושניים מיני חכמה, ומתפרשת בשש מאות ושבעים אופנים. על ידי אלה היה מכיר אדם הנברא במציאות, שכל הבריאה כולה עומדת ומיוסדת על 'דברי תורה' והיה משיג הימנו חכמת האלוקות ועבודת האלוקים.

[=ספר 'רזיאל המלאך' המצוי בידינו, כותב רבינו, נוספו בו הרבה עניינים מאוחרים מלוקטים מן התנאים ומן מדרש 'אותיות דרבי עקיבא' ו'פרקי דרבי אליעזר', ומכתבי ידי הגאונים, ועוד עניינים מכל מי שהיה בידו ספר זה. כמו שנמצא בהרבה ספרים ישנים מן הסוג הזה, שכל מי שהיה הספר תחת ידו בימי קדם הוסיף בו, הגדול פי גדלו וקטן כפי קוטנו. ובוודאי היו כלולים בו הרבה מיסודי הספרים שלא הגיעו לידינו].

ספרו של 'אדם קדמאה' הנזכר, בא מידי ל'בני האלוקים' שהם חכמים שבכל דור, שהיו עוסקים בחכמה האלוקית ומתייחדים עם בוראם בעבודה הפנימית.

משם המשיכה ה'קבלה' דרך ספרו של 'חנוך', שהיה מקבל שביעי מאדם הראשון. הוא 'חנוך בן ירד', אשר התהלך את האלוקים ועלה בסערה השמימה כמאמר הכתוב בסדר בראשית 'ויתהלך חנוך את האלוקים, ואיננו כי לקח אותו האלוקים'. ספר חכמה אלוקית זה, שקטעים בודדים בלבד ממנו שרדו ושוקעו במדרש "זוהר הקדוש" אשר מצוי בידינו כיום, ובהמשך עד ל"ספר יצירה" שיסודו מיוחס לאברהם אבינו ע"ה [=שלא הגיע אלינו בשלימותו והיה גדול פי כמה וכמה, והנשאר ממנו הוא מה שנצרך ממנו כיום לעבודת אלוקינו. ראו שם הכול בפרטות].

(ב) מימות אברהם אבינו ע"ה – מתחילים בעולם 'אלפיים שנות תורה'

מימות אברהם אבינו התחילו בעולם 'שני אלפים שנות תורה' כמבואר בגמרא [סנהדרין דף מז.]. 'ששת אלפים שנה קיימים בעולם, שני אלפים תוהו, ושני אלפים תורה'. ומבואר ברמב"ן [פרשת בראשית], שבימי אברהם אבינו ע"ה התחילו שני האלפים שנות 'תורה'. וכמבואר בדברי המדרש [בראשית ב] על הפסוק 'והארץ הייתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום' – זו דורות הראשונים שלאחר בריאת העולם, 'ויאמר אלוקים יהי אור' – זה אברהם.

שאברהם אבינו התחיל להאיר לעולם שהשם יתברך נמצא גם בעולם הזה. ואילו מקודם לימיו עבדו הברואים היחידים להשם יתברך בשם 'א-ל עליון' שהכוונה באופן שהוא למעלה מן תפיסת האדם והשגת השכל, עד שבימים ההם קודם תחילת התגלות שנות תורה הייתה עבודת האלוהים כרוכה בגודל התבטלות וניסיונות וסבלנות עצומה, ורק אז יכלו להגיע להשגת מציאות השי"ת. ולכן שם בן נוח היה מתהדר לפני אברהם ואומר 'וברוך א-ל עליון אשר מגן צריך בידך', היינו שהייתה העבודה האלוקית כרוכה בהתעלות מוחלטת בבחינת 'אל עליון' כדי לשבר את הסתר הטבע ששרר בכל הבריאה.

אכן מני ימי אברהם ואילך שקראו לה' 'אדון' כמאמר הגמרא 'מימות אדם הראשון לא היה מי שקראו לאלוקים 'אדון' עד שבא אברהם וקראו 'אדון', ואז הקנה אברהם את העולם להשם יתברך כביכול עד שנקרא 'קונה שמים וארץ', היינו שהראה שאף עולם הזה מלא החומריות אין מקום פנוי מן האלוקות.

ג. ההתגלות האלוקית במתן תורה  
ומני אז יכולים להשיג הכול מכוח התורה

ובמתן תורה, הופיעה ההתגלות האלוקית הגדולה שבעולם על ידי מעמד הר סיני ומתן תורתנו הקדושה. כמבואר ב'זוהר הקדוש', שבאותה שעה שהקב"ה נגלה בהר סיני, ראו כל ישראל כמי שרואה באספקלריה המאירה, ומאותו אור הגדול

שנגלה אז, ראה כל אחד ואחד מישראל מה שלא ראה יחזקאל הנביא. ולמה, מפני שאותם קולות עליונים נגלו לכולם כאחד, כמאמר 'וכל העם רואים את הקולות'. ועניין 'קולות' אלה מורה על 'קול פנימי', שאז נתגלה להם לישראל שהעולם כולו מלא מכבוד השם יתברך, והוא המחייב ומהווה כל דבר תמיד כמאמר 'כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם'. ואומר על כך בזוהר הקדוש, מהו 'מוצא פי ה'', זהו 'קול השופר' היינו קול הפנימי שבכל.

וכן מבואר ב'זוהר הקדוש', כי 'שבעה קולות' שנזכרים במעמד הר סיני, המה קול הפנימי שעליהם נאמר בפסוק 'כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם'. ולכן נקראת 'תורה', לפי שהיא מורה לאדם על כל דברים הסתומים שבעולם.

ובאמצעות התורה והמצוות שניתנו לישראל במתן תורה, יכול כל אחד מישראל להגיע ולהשיג כפי נפשו ויגיעתו כל מה שהוא צריך עבור עבודת השם שלו. ואין לך דבר בתורה שאינו נצרך לכל אדם כמאמר 'וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמור', אומר על כך ב'זוהר הקדוש', מהו 'כל הדברים', היינו כל אלה המצוות הגזירות והעונשים הקבועים בתורה, ומהו 'לאמור', שיהיו כל אלה ירושה לאדם כמאמר 'תורה צוה לנו.. מורשה קהלת יעקב' (דברים לג, ד), שהוא ירושה ליעקב בכל דור ודור. וכל אלה הדורות עד אחרונים שבעולם, כולם היו נוכחים שם בהר סיני וכולם קיבלו התורה אז.

ובאמת, אף שאין כל אחד יכול להשיג הכול בהשגה שלימה, אבל יכול כל אחד ואחד להשיג כפי מדרגתו גם מסודות ופנימיות התורה. ובתורה נרמז כל ההנהגה לכל הדורות, עד סוף כל הדורות. וכל מה שהובא בתורה, הם 'עצות' לפני כל אדם, כמבואר ב'זוהר הקדוש' שהיה רבי שמעון אומר 'ווי לאותו אדם האומר שהתורה באה לספר לנו סיפורי מעשיות ודברי הדיוטות', חלילה! שכן כל דברי התורה מלובשים במלבושים עליונים, ואלה הם דברי תורה שלפנינו. מי שחושב שהתורה מסתכמת רק במה שנגלה לעיניו בלבושים הפשוטים, ואין בה פנימיות לפניו מפנימיות, תיפח רוחו ולא יהיה חלקו בעולם הבא [=לשון 'זוהר הקדוש']. לכן אמר דוד המלך בתהלים [קי"ט, יח] 'גל-עיני ואבטיטה נפלאות מתורתך', מהו 'מתורתך'? ממה שמלובש ומוסתר בדברי תורתך. [=ע"כ]

על כן צריך כל אדם להתבונן בכל התורה, שכל התורה צריכה היא לאדם, ולשים ליבו שאין שום סיפור בתורה שאינו נצרך לכל אדם בעבודת השי"ת. ולפי מה שיועד אדם להבין ולחקור בכבוד בוראו, יודע הוא מהי אהבתו ויראתו, ואיך נמצא כבוד ה' בכל פרט מעשה, ולמי הוא מתפלל, ומצוות מי הוא מקיים, ואיך אור השם יתברך והשגחתו מצוי בכל פרט ופרט. כמבואר ב'זוהר הקדוש' בכוונת

הכתוב 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד' בכל צד וצד. וכמבואר בכתוב (דברים ד לט) 'וַיִּדְעֶתָ הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל-לְבָבְךָ, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת, אֵין עוֹד'. שכל הפרטים בעולם מרומזים הם כולם בשם 'אלוקים'. וככל שיתבונן אדם יותר, ימצא ויכיר שהאלוקות מצויה אף בפרטים הרחוקים ביותר שבבריאה, כל אחד יוכל למצוא כפי השגתו.

ד. החל ממתן תורתנו הקדושה - נכלל ונרמז כל הסודות בתורה

והנה למן עת מתן תורתנו הקדושה, נכללו ונרמזו כל יסודי 'חכמה הפנימית' באותיות התורה באופן נסתר וברמיזה. וכשם ש'תורה שבעל פה' ירדה מן השמים כרוכה ביחד עם 'תורה שבכתב', כן עברה 'חכמת הנסתר' והסוד בדרך הקבלה מפה לאוזן 'איש מפי איש'.

כלשון רבנו זי"ע [שם]:

"והנה בעת שניתנה התורה לישראל, ניתן להם הפשט והסוד ביחד, וכל אחד הבין בפשט ובסוד כפי השגתו.. וכן נתרבה דעת התורה בדור דעה הוא 'דור המדבר', כי כל הדור הזה היה 'דור דעה'.

ה. בחינות 'תורה שבכתב' ו'תורה שבעל פה', ומהות 'קבלה' לעומת 'הלכה'

והנה עם מיתת משה רבנו ע"ה רבן של נביאים, נחתמה תקופת 'תורה שבכתב' עם השלמת 'חמשת חומשי התורה', ואז נתמעט אור 'תורה שבכתב' שבמיתת משה רבנו ע"ה נתמעט אור התורה שבכתב, כמובא בזוהר הקדוש שבזמן שמת משה נחשך אור השמש בטהרתה וננעלה תורה שבכתב, שהיא אור אספקלריה המאירה, שקדושת נביאים היא קטנה מקדושת תורה..

אכן, אז התחיל להאיר 'תורה שבעל פה' שהיא נמשלה לירח המקבל מהשמש, שכל זמן שהשמש זורח אין אור הירח ניכר, וכשבא השמש אז יתגלה אור הירח, והנביאים הם האירו לאור תורה שבעל פה.."

וכן בכל סדר הקבלה מה שנשתלשל הוא בסדר 'משפיע ומקבל', שהדורות מתמעטים והולכים כמבואר בגמרא שבת [קיב:]: 'אם הראשונים כמלאכים אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים'.. וכן סדר הקבלה "יהושע לזקנים, זקנים לנביאים ראשונים, ונביאים ראשונים לנביאים אחרונים". וכן היה בבית דינו של דוד המלך ע"ה, שהוא היה הכולל מקדושת 'נביאים' וקדושת

'כתובים'. שדוד המלך נחשב בכלל נביאים, כי דבריו נמנו בכלל נביאים, כנזכר בספר שמואל ב' [כ"ג] 'ואלה דברי דוד האחרונים'...

כותב רבנו:

'וכן היה סדר הקבלה ב'פנימיות התורה' ביחד. שפנימיות דברי תורה נקרא 'קבלה', כדאיתא ב'תיקוני הזוהר'.. שקודם שמקבלת שפע האור ואינו רק בלבושים זה הוא 'הלכה', וכשקיבל האור להשיג הפנימיות זה הוא 'קבלה'. ו'קבלה' מתייחס וקרוב לתורה שבכתב יותר מן 'לבושי דברי תורה' [היינו פשוטי הכתובים]. פי ש'קבלה' היא לבאר איך ה'תורה שבעל פה' קבועה ב'תורה שבכתב', ומופיעה בכל המילים והתיבות שבכתובים עם כל כוונתן.

"וסדר ה'קבלה' היה אצל כל המקבלים כמובא בספר 'ברית מנוחה' בהקדמה [שם חושב כל סדר בקבלה בסודות הצפונים בשמותיו של הקב"ה, מן אדם הראשון ועד לרבי שמעון בן יוחאי, וכתב שם, שגם הגאונים העמיקו לדעת בסודות הבורא כפי חכמת הזמן וכפי הדור]. וכן הגיע סדר הקבלה עד לאנשי כנסת הגדולה.. והיו מלמדים לתלמידיהם הפשט והסוד. וכל אחד כפי השגתו, כן השיג בסודות התורה.

1. התמעטות כבוד התורה וגניזת הקבלה - לאחר ימות 'אנשי כנסת הגדולה'

עד שנתמעט כבוד התורה, כמובא בגמרא קידושין:

'תנו רבנן, בראשונה, שם בן שתיים עשרה אותיות היו מוסרים אותו לכל אדם, משרבו הפרוצים [המשתמשים בו], היו מוסרים אותו לצנועים שבכהונה [=לברך בו את העם שבמקדש לאחר עבודת ציבור של תמיד של שחר], והצנועים שבכהונה מבליעים אותו בנעימת אחיהם הכוהנים" [=אותן שלא היו בקיאים בו, ומברכים בשם בן ארבע אותיות [הוי"ה], כשהיו מושכים את קולם בנעימה, היו אלו ממהרים להבליע השם בן י"ב, ולא היה נשמע לרבים מקול נעימות חבריהם].

ואז התחילו להעלים סודות התורה, כמו שמובא [שם] בגמרא: 'אמר רב יהודה אמר רב, שם בן ארבעים ושתיים אותיות, אין מוסרים אותו אלא למי שצנוע ועניו, ועומד בחצי ימיו, ואינו כועס ואינו משתכר, ואינו מעמיד על מידותיו. וכל היודע והזהיר בו, ומשמרו בטהרה, אהוב למעלה ונחמד למטה'.

עד כאן מדברי הגמרא.

וכן מצינו, שהתנאים הסתירו דבריהם מאד.. כמבואר בזוהר הקדוש: '[אמר רבי שמעון]: כשאני נמצא בין תלמידי חכמים חברים שבבבל המתכנסים אצלי, ואני

מלמד דברי תורה בגילוי, הם מכניסים אותם דברי תורה תחת חותמות ומסגר של ברזל, חזקים וסתומים מכל עבר]. וזהו עניין 'תלמוד בבלי' כמבואר בגמרא סנהדרין [כד]. על הפסוק 'בְּמַחְשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי' [איכה ג, ו], זה תלמודו של בבל. [היינו] ששם נסתרו דברי תורה ב'לבושים' שנראה כלבושים פשוטים, לפי שהם [=חכמי בבל] יכלו להסתיר סודות התורה בלבושי עולם הזה. והיו סודות התורה מסורים [אך ורק] לבעלי הסוד".

ז. התגלות תורת הסוד על ידי התנא האלוקי רשב"י – מהתורה שקיבל במערה

מפי אליהו ז"ל שלמד עמן

[=עתה מגיע רבנו זללה"ה לשלב התגלות 'תורת הסוד' סמוך לסוף תקופת התנאים, על ידי התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי]:

"ורבי שמעון בן יוחאי ז"ל, היה המיוחד בכל סודות התורה, שזכה להתגלות אליהו ז"ל במערה, כמבואר ב"זוהר חדש" [תבוא עג.] ובהקדמת "תיקוני הזוהר".

[וכן כתוב ב"זוהר חדש":

"רבי שמעון בן יוחאי, הלך לו וברח למדבר של לוד, ונחבא במערה אחת, הוא עם רבי אלעזר בנו. התרחש להם נס, ויצא לו עץ חרוב אחד, ומעיין מים נפתח שם, אכלו מן החרוב ההוא ושתו ממי המעיין. והיה אליהו הנביא מגיע אליהם פעמיים בכל יום, ולמד עמהם, ואיש לא ידע והכיר בהם".

[ומבואר עוד ב'זוהר הקדוש' שם, אודות 'שאלה' שנשאלה בבית המדרש של התנאים הגדולים, ואיש מבין חכמי ישראל לא ידע להשיב עליה, עד שנאנחו החברים ואמרו: 'אילו היה בינינו חברנו בר יוחאי, שאיש אינו יודע היכן הוא נמצא כעת, היינו מבינים את הדבר על בוריו! ואז שלחו חכמי ישראל אל רבי שמעון הנחבא במערה במקום בלתי ידוע, ושלחו לו איגרת על ידי יונת דואר, ובה שאלה חמורה בכתובים ב'פרשת תוכחה' שבתורה. ומבואר שם, שאליהו ז"ל נגלה לרשב"י במערה, וגילה לו כל ביאור העניין, ומה ששייב לחכמים על כך].

ח. גודל מדרגת התנא האלוקי רשב"י ע"ה – והפלגת מעלת חוכמתו

ממשיך רבנו בהפלגת עוצם מדרגות התנא רבי שמעון בר יוחאי]

"ובזוהר הקדוש מובא (אחרי סא.), שזכה למדרגת משה רבנו ע"ה שעליו כתיב (במדבר יב ח) "פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות", וכל העולם במעלת

סודות התורה הוא רק על ידי רבי שמעון בן יוחאי בסודות שנתגלו על ידו. וכמובא בזוהר הקדוש (שם), שרשב"י שליט בחוכמתו על כל בני העולם, שכל אלה העולים במדרגות, אינם עולים להשתלם כי אם עם תורתו].

ומסיים ה'זוהר הקדוש':

'ורשב"י, מיום שנברא העולם, היה מוכן ומזומן קדם ריבון העולמים, והקב"ה קרא בשמו.

והתגלות דברי תורה שנתגלו לרבי שמעון, היא התגלות 'תורה שבכתב', היינו שאין שום דבר בעולם שיהיה חוץ מן התורה, שהכול הוא מן התורה.

ומסיים [שם]:

'אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלה לפני העליון הקב"ה, שדברים הללו שנתגלו על ידי בעולם ההוא, כפי שמכוסים הם בליבי. ואין אנו נוקטים בדרכים של אלה הברייתות אף שהן קדושות, אלא אוחזים אנו בדרכה של תורה. אמר רבי שמעון, עד אימתי יקראו בני החבריה באלה הדברים, הרי אנו הולכים בתר הקב"ה, ויודעים אנו מהות הדברים, ונגלה לנו מה שלא נגלה לראשונים. [=ע"כ בזוהר הקדוש]

והנה מה שאמר רבי שמעון על אלו ה'ברייתות' שאף שהם קדושים [וגו'], כוונתו על כל אלו הברייתות הקדושות שהיו לפניו, כמו 'ספר יצירה', ו'ספר המלבוש' ו'ספר של חנוך', ו'פרקי מרכבה' – שכל אלו המה קדושים בקדושה עצומה. ואף שרבי שמעון עצמו היה בקי בהם וגם הביא מדבריהם ב'זוהר הקדוש' ו'תיקונים'... מכל מקום אומר רבי שמעון ב'זוהר', שאין אנו נוקטים אלא 'בדרך התורה ובדברי תורה', לפי שרבי שמעון פתח וגילה שכל הסודות העליונים המה בתורה, ולו האיר השם יתברך שמצא בתורה כל השמות והכינויים והיכלות וכל סדר השתלשלות העולמות ו'הספירות', וכן שמות הקדושים שיוצאים מפסוקי התורה ושמות המלאכים כמובא בתיקוני זוהר, שאין שום 'מלאך' בעולם שאין לו פסוק כתוב בתורה. כי באלו ה'ברייתות' דלעיל, לא נזכר בהם [דבר] מהתורה, לפי שלא נוסדו על סדר פסוקי התורה, לפי ששורש יסודם הוא קודם מתן תורה. וגם השמות שנזכרו הם כינויים בלבד, שלא נודעו כינויי השמות העליונים רק אחרי מתן תורה.

ומימות רבי שמעון, האיר הקב"ה שהכול הוא בתורה.. ואף מה שנזכר ב'ספרא דאדם קדמאה' [אדם הראשון], חזר ונשנה בתורה. וכן גם כל ההיכלות והספירות, ושמות מלאכים וממונים שנזכרו בכל הברייתות שהיה מקודם מתן תורה, כולם

ניתנו ונקבעו בתורה כסדר התורה. לפי שכל אחד יש לו פסוק בתורה שממנו מקבל, שדרך התורה משפיע לו השי"ת כוח. שכל הבריאה נבראה בתורה, ורק שבמתן תורה נגלה איך הכול קבוע בתורה, כי באורייתא ברא קוב"ה כל הבריאה, כמובא דבר זה בזוהר הקדוש בכמה וכמה מקומות.

ט. סתימת מעיינות החכמה, עם הסתלקותו של רשב"י

"ומעת שנסתלק רבי שמעון בן יוחאי ז"ל, נסתמו מעיינות החכמה כמובא בזוהר הקדוש (ויחי ריז), שמיום ששכב רבי שמעון, החכמה הסתלקה מן הארץ. ובזוהר הקדוש (תרומה קמט) כתוב, שידעו התלמידים בימי רבי שמעון, שבהסתלקותו ייסתמו מעיינות החכמה, כמובא שם: "ודרא דא דרבי שמעון שרא בגווייה, רעותא דקוב"ה בגיניה דרבי שמעון, דיתגלון מילין סתימין על ידי (וגו'), ווי לעלמא כד יסתלק נהורא דלתתא בנהורא דלעילא [=דור זה שרשב"י שרוי בתוכו, רצון הקב"ה בגינו של רבי שמעון, שיתגלו דברים הסתומים על ידו. ווי יהיה לעולם, כאשר יסתלק האור מלמטה, ויעלה לאור של מעלה]. וכן מובא בעוד מקומות ב'זוהר הקדוש'.

ואף כי מצינו בכמה מקומות בש"ס שהיה הסוד נסתר אצל יחידים שבדור, ואף שכל חכמי הש"ס היו יודעים בכל רזין דאורייתא, אבל היו מיוחדים לפי מדרגותיהם כמבואר בגמרא [חגיגה יג]. אמר רב אמר, אין מוסרים סתרי תורה אלא למי שיש בו חמשה דברים וגו'. וכן מצינו שהתייראו מללמוד סתרי תורה כמובא [שם] כשנח נפשו של רבי יוחנן אמר לו רב אסי לרבי אלעזר, בוא ואלמדך מעשה מרכבה, אמר לו, אם הייתי זכאי הייתי כבר לומדו מקודם מרבי יוחנן רבך'.

י. חכמת הקבלה בזמן הגאונים והראשונים ז"ל

ואחר חתימת הש"ס נשאר בידי רבנן סבוראים והגאונים המיוחדים, כמו שמצינו בדבריהם בכתובים. וכמו שנמצא בידינו ביאורי הגאונים על שמות מ"ב וע"ב, וספר העיון לרב חמאי גאון, אכן דבריהם נעלמים מאוד. והרבה גאונים חיברו ספרים בדרך חקירה אלוהית, והסתירו עומק כוונתם במתק לשונם, ומוכח מתוכם שהיו יודעים בסתרי תורה, אכן מאוד הסתירו דבריהם. וכן נמצא פירוש ספר יצירה להר"י אלברגלוני, ויש מזמן ההוא ספרים חדשים סתרי תורה בלשון נסתר מאוד, כגון 'ספר הקנה', והראב"ד בביאורו לספר יצירה.. [ואחרי שמוכיח רבנו ז"ל שגם רבנו הרמב"ם ז"ל הייתה לו קבלה ורק במכוון הסתיר זאת בדבריו ז"ל באלף כיסויים והעלמות, כותב רבנו] וכן הרבה מבעלי

התוספות מוכח מלשונם שהסתירו הדברים שכיסה עתיק יומיו, ורמזו אותם בדבריהם.

ובדור שאחרי בעלי התוספות היה הרמב"ן ז"ל, והא התחיל לרמז דברים עמוקים על דרך האמת, ורמזו וקבע דברים שיתראה מפורש שהעטיף בדבריו הקדושים סודות עמוקים וכמו שכתב בהקדמתו. והאר"י ז"ל העיד עליו שהיה לו קבלה שלימה ומבוררת, רק שסתם דבריו מאוד. והוא העמיד תלמידים הרבה, ובטח היו הרבה מהם שמסר להם קבלה שלימה.

אכן על כל הספרים שנתחברו אחרי הרמב"ן ז"ל כתב עליהם האר"י ז"ל שאין קבלתם שלימה. ואף כי גדולים בתורה היו וקדושים עצומים, והאר"י ז"ל הביא דבריהם הקדושים בדבריו. ולכן כתב שלא ללמוד בספריהם לא מחמת שמצא ח"ו דופי בהם, אך שכל שורש דבריהם נכללים בדברי האר"י ז"ל, ובדבריו המה מסודרים ביחד עם הוספות קדושות התורה שנתגלו בימיו, ולכן ראוי שילמדו מתוך הכלל הכולל הכול.

יא. התגלות עומק חכמת הקבלה

על ידי מרן האר"י ז"ל וגוריו הקדושים

וכמו שנודע גודל קדושתו ועוצם פרישותו ורוב חוכמתו ורוחו ובינתו הקדושה [של רבנו האר"י ז"ל], ואר"י עיר וקדיש מן שמיא נחית להאיר לארץ וללמד לאדם חכמה ודעת. הוא בחיר ה' ואור הנעלם, בו הביט מסוף העולם ועד סופו. החל להאיר ולפרש דברי רבי שמעון בר יוחאי ז"ל, וכמו שכתב בשבחי האר"י ז"ל, שכל ההשגה השיג מספר הזוהר. והאיר לו השי"ת לשון לימודים לדעת את דבר השם.

והוא למד לתלמידו הרב הגדול קדוש ה' רבי חיים וויטאל זללה"ה, וממנו קיבלו שאר התלמידים. אכן גם עליהם כתב רבנו חיים וויטאל זללה"ה שלא ללמוד מתוך ספריהם, כי כל אחד השיג רק כפי בחינתו. והספרים שחיבר רבנו חיים וויטאל זללה"ה, הם השמונה שערים אשר מהם נתחבר העץ החיים ופרי עץ החיים, וספר 'אדם ישר' וספר 'ארבע מאות שקל כסף', וספר 'ארצות החיים' הם הכתבים הראשונים שקדמו לשמונה שערים, ויש בהם עניינים שלא הובאו בשערים, שהשערים הם רק שולחן הערוך הנצרך לכל נפש החפץ להבין דברים עתיקים במה שנצרך תמיד.

אכן גם לשונו הקדוש היה מובן רק לתלמידו, כי קיצר מאוד בלשונו, אשר במשך זמן מועט שהיה האר"י ז"ל ביחד עם תלמידו רבנו חיים זללה"ה מסר לו כל הסודות, כמו שנזכר בשבחי האר"י ז"ל שלא למד עמו רק זמן מועט, אשר אם באים לפרש דבריו הקדושים בלשון המובן לכל אדם היה צריך להאריך בדבר

אחד זמן רב, וגם לא היה אז הזמן שיתגלו דבריו הקדושים שיוכל כל דורש להבינם. וכמו שכתב רבנו חיים זללה"ה בעצמו, שאמר לו רבנו האר"י ז"ל, כי בדורות האחרונים יתגלו דבריו וכל דורשיו יוכלו להבינם ויעסקו בהם. ולכן כל העוסקים הקדושים ודורשים דבריו בכל לב, ורוצים לבנות בנין על יסוד דבריו הקדושים, יקשה עליהם ההבנה.. עד שהקורא מהם בלא הבנת תוכן הדברים בפנימיות, ימצא לדעתו כמה סתירות.. וכל זה מקוצר ההבנה בדבריו הקדושים.. ואם כן לא ימצא דרך סלולה אנה לדרוש דרישתו ואנה לבקש בקשתו.

והנה החלו לפרש דבריו הקדושים בהרבה מדינות, כל מדינה ומדינה ככתבה וכהגיונה, במדינת איטליה החלו להעתיק דבריו ללשון המחקר כמו שביאר הרב החכם רבי אברהם אירירה בספר 'בית אלהים' ו'שער השמים' שנתחבר ונדפס תחילה ללשון איטלקית והעתיקם הרב ר"י אבוהב זללה"ה ללשון הקודש. ובמדינת אשכנז לקחו להם דרך אחרת בביאור דבריו, כמו שנראה מהספרים שנתחברו במדינת אשכנז שהוסיפו בכינויים והשערות ודרושים בנויים על השערותיהם. ובמדינת תימן וארץ ישראל בחרו להם לשון קבלת האר"י ז"ל, והרבה ממדינת אשכנז נפלה בהם קטגוריה, זה יאמר על חברו כי יקצץ בנטיעות, ורעו יאמר עליו כי לא בא אף לשערי הגן. וגם מכל אלה מפרשי דבריו לא מצאנו די ביאור נכון.

יב. פתיחת שערי החכמה עם התגלות מורנו הבעש"ט הקדוש

ותלמידיו ותלמידי תלמידיו ז"ע

והנה בחסדי א-ל שהעמיד לנו בכל דור ודור חכמים דורשי ה', ופותח להם שערי תורה כפי צורך הדור כמובא בזוהר הקדוש שגם נבואת יחזקאל הייתה אז צורך לפי הדור. ושלח לנו גואל ישראל והדרו, קדוש ישראל ופארו, הוא מורנו ורבנו שמו נאה לו והוא נאה לשמו רבי ישראל בעל שם טוב זללה"ה, ופתח לנו שערי החכמה והתבונה והדעת.

הוא החל לדרוש תורת ה' התמימה, והכין לבבו לדרשו ולבאר תעלומות חכמה, לקרבם אל גבול השגת האדם ותפיסתו בימים האלו. והוא לימד דעת את העם להבין ולהורות, שכל דברי התורה ניתנו לישראל לקרבם אל דעת כל נפש מישראל, כי לא ניתנה תורה למלאכי השרת אלא לזרע יעקב אשר בם בחר, ואין דבר בכל התורה שלא יצטרך לכל נפש מישראל, ואף לדורותינו שפלי הערך וקצרי הדעת, ופתח שער ה' הפנימי אשר היה סגור עד ימיו והוא פתחו לפני קהילת יעקב כי לכולם התורה מורשה ולא בשמים היא. וכל הבא לדרוש את ה' בלב שלם ימצא דרך תבונה ואורח חיים סלולה להבין ולהשכיל וללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה, שכל המידות והספירות הנזכרים

ונעלמים הם סדר הנהגת השי"ת מרום המעלות עד שפל המדרגות, ויוכל להשיגם האדם עד שיגיעו לגבול תפיסת האדם. וכל המאורעות הכתובים בתורה הם עוברים על כל ישראל בכלל ובפרט בכל דור ודור, והתורה מורה אותו לכלל דבריו בכל ענייניו במשפט.

ופתח השער בזוהר הרקיע הוא זוהר הקדוש וכתבי האר"י זללה"ה, לפרש דבריהם בלשון לימודים ושפתי ישרים ובלשון חכמים, ומני אז נפתח השער לכנוס בגן ה' ופרדס החכמה, ומעין היוצא מבית ה' החל להתגבר, והוא העמיד תלמידים הרבה גאונים וקדושי ה'.

והגדול שבכולם הוא הרב הקדוש גאון ישראל הרב המגיד ממעזריטש הנקרא רבנו הרבי ר' בער זללה"ה, אשר כל גדולי תלמידי רבנו ישראל בעל שם טוב זללה"ה, אחרי הסתלקותו הקשיבו לקח מרבנו דוב בער זללה"ה, וגדולי תלמידי רבנו דוב בער זללה"ה, הרב הגדול והקדוש רבי מנחם מענדיל מוויטעבסק אשר אחר הסתלקות רבנו ר' דוב זללה"ה היה הגאון קדוש ה' רבי שניאור זלמן תלמידו, והרב הגדול והקדוש רבנו אלימלך זללה"ה ואחיו הרב רבי זושא זללה"ה, והרב הגאון הקדוש רבנו לוי יצחק זללה"ה מבארדיטשוב, והרב הגדול והקדוש רבנו יצחק זללה"ה מלובלין, והרב הגאון קדוש ה' מכובד רבנו ישראל זללה"ה מקאז'ניץ, והרב הגאון והקדוש רבי שניאור זלמן זללה"ה מלאדי, והרב הצדיק הקדוש רבי חיים חייקא זללה"ה מאמדור, והאחים הגאונים המפורסמים זללה"ה רבנו שמואל שמעלקי מניקלשבורג ואחיו הגאון בעל הפלאה ז"ל רבנו פנחס זללה"ה, ועוד כמה צדיקים קדושים זי"ע ועכי"א.

אכן גם מדבריהם הקדושים לא זכינו ללמוד מהם רק מעט מזעיר, כי דבריהם לא נכתבו בספר מיוחד, שדברי רבנו ישראל בעל השם לא נכתבו מאומה בספר, כי כמעט כל תלמידיו היו גאונים וקדושים וכל אחד בשמעו דברי רבו זללה"ה הוסיף ללמוד בו דעת, ובזה עסק כל אחד כפי תבונת נפשו ורוחו, ומגודל קדושתם והתמדת עסקם בתורה ועבודה לא היה להם פנאי לסדר רובי תורת רבם ולחוקקם בספר. אך גם מעט מן המעט אשר נמצא בידינו, כמלקט שבלים שנלקטו מתוך דרבי תלמידיו, הוכתרו ב'כתר שם טוב', וממה שנמצא בידינו דברים מפוזרים, גם זה המעט הוא לנו לפתח עיניים..

וכן גם מרבנו דוב בער ממעזריטש זללה"ה לא נכתבו רובי תורתו, שאף שרוב גדולי תלמידי רבנו ישראל בעל השם זללה"ה למדו אצלו וגם הוסיף תלמידים כנסת גדולה וקדושה, אכן לא האריך שנים רבות אחר רבו זללה"ה.. אך רק מעט

נרשם ממנו לזיכרון דברים גבוהים ורמים חוצבים להבות אש ועמוקים מאוד מי ימצאם.

ותלמידיו הרבים אשר העמיד היו גאוני ארץ וקדושיה בכל תפוצות ישראל הנודעים לדורשי ה', והם כלם ידעו את ה' ותורתו בדרך האמת לאמתה כי כלם קדושים, אכן הם לקחו להם דרכים בתורת ה' כל אחד כפי בחינתו... כן שם [לוי] זה לעיקר ושורש בלימודו בלמדו לתלמידיו...

ורבינו רבי יעקב יצחק מלובלין זללה"ה, אחר שקיבל מרבנו רבי דוב בער זללה"ה איזה שנים, הקשיב לקח גם מרבנו אלימלך מליזענסק זללה"ה, וגם נהג נשיאות בלובלין. והוא העמיד תלמידים הרבה צדיקים קדושים מפורסמים. וגם הרב הגדול והקדוש היהודי זללה"ה מפרשיסחא היה מגדולי תלמידיו, אך שנסתלק בחיי רבו ונתבקש בישיבה של מעלה קודם רבינו מלובלין. [=מכאן ואילך רבנו מבאר התחלקות דרכי עבודת החסידות בין תלמידיו ותלמידי תלמידיו של רבנו הקדוש מלובלין זי"ע, ועד רבנו הקדוש רבי בונם זי"ע מפרשיסחא, וחדרי תלמידיו ז"ל]

ומובחר תלמידיו אשר מילא אחרי רבינו מלובלין, היה רבינו שמחה בונם מפרשיסחא זללה"ה. הוא היה גבר חכם בעוז, גדול בתורה ויראת שמים, והוא הגבר הוקם עולה של תורה. בילדותו שימש את גאוני ארץ בתורה, וחיבבו אותו עד לאחת, וסמכו ידיהם עליו בנגלות. ואחר כך התחיל לשמש גדולים וקדושים אשר בארץ המה, ותהי ראשית שימושו את הרב הקדוש רבי משה אריה לייב זללה"ה מסאסוב, וגם את הרב הגאון המגיד מקאזניץ, והרב הקדוש רבי דוד מלעלוב, והרב הקדוש היהודי מפרשיסחא זללה"ה. ויסוד שימושו היה את הרב הקדוש מלובלין, והוא חיבבו מאוד מאוד והרבה למד עמו בייחוד, ומסר לו סתרי התורה. והוא קיבל תרומת מידותיהם של הצדיקים הקדושים זללה"ה, והוא הרביץ תורה לרבים תלמידים הרבה דורשי ה' המקשיבים לקולו, וחזרו ושנו על דברי תורתו תמיד ושקדו תמיד להוסיף לקח.

והרבה תלמידים חכמים, אשר כמעט רובם ככולם נתברכו בברכת התורה. ומהם יצאו טעונים בברכת התורה, גם ללמד תורה לרבים. אכן גם מדבריו הקדושים לא זכינו לשבוע, כי ממרבית דברי תורתו לא הגיע אצלנו רק כטיפה מן הים, כי לא שמו לב לסדר דבריו בסדר וגם מרביתם נשכחו. ובכלל מכל קדושי ארץ אשר מפייהם אנו חיים לא זכינו שיתחבר מהם ספרים כוללים שיכללו כל הדברים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

והמורס מתלמידי מורנו רבי שמחה בונם זללה"ה מפרשיסחא, הוא כבוד אדוני אבי זקני הרב החסיד הגאון הקדוש מורנו ורבנו מרדכי יוסף זללה"ה, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן. הוא היה אחד המיוחד שבחדרו, חדר צאן קדשים של רבו, ששימש כל צרכו ולא מש מאהל התורה, ועשה כרשב"י ועלתה בידו.. ואחר הסתלקות רבנו שמחה בונם זללה"ה, שלש עשרה שנה שלא הגיע העת עדיין ללמד תורה בפרהסיה ונפשו בתוך לבאים שכנה ולימד תורה בצנעה ואת צנועים חכמה.

התגלות החכמה שהחלה בשנת ת"ר לאלף השישי, וטעם שהחלו אז סודות החכמה

להתגלות ביתר שאת לעומת דורות הקודמים שהיה הכול בסתר

עד עת בא דבר ה' והגיע הזמן, ורוח ה' החל לפעמו בשנת שש מאות לאלף השישי [=בשנת ה"א ת"ר], הוא העת אשר עליו רמז רבי שמעון בר יוחאי בזוהר הקדוש [וירא קטז:]: 'וכד ייתי אלף שתיתאה.. ובשית מאה שנין לשתיתאה יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא ומבוע דחכמתא לתתא...' [=כאשר יבוא אלף השישי, שהוא בסוד וא"ו, בשנת שש מאות שנה לאלף השישי, ייפתחו שערי החכמה למעלה ומעיינות החכמה למטה וגו']. ושם: אמר להם רבי שמעון, אין רצונו של הקב"ה שיתגלה יותר מדיי, וכשיהיה קרוב לימות המשיח, אפילו תינוקות שבעולם עתידים למצוא סודות בתורה! והיינו, שיתקרבו דברי תורה להשגת האדם ותפיסתו, על ידי שיבין שכל דברי התורה הם צריכים לכל ישראל לעבודת השם יתברך..

והעניין שרמז רבי שמעון על העת הזאת שיתפתחו מעיינות החכמה, אף שמצינו כמה פעמים בזוהר הקדוש שהזהיר רשב"י שלא לגלות סתרי תורה, אכן זו העת גרמה כמו שרמז עליה רבי אלעזר בן ערך ב'מדרש הנעלם': 'מי יזכה באריכות [הגלות] הזו, מי יישאר בדתו בזמן ההוא'?? היינו לאחר שנת ת"ח לאלף השישי כמבואר שם. [=ורבנו הולך ומסביר שם נמיכות הדור מצד אחד, ומאידך גיסא שבזמנים הללו שבימינו אין סכנה לגילוי סודות ופנימיות התורה כמו בעבר, בעת שכוח החקירה הייתה בעיצומה, והיום רד כוחה]

ולדורות האלו כיוון רבי שמעון בר יוחאי זללה"ה בתיקוני הזוהר: 'אמר רבי שמעון, בני החבורה, בוודאי הקב"ה מסכים עמנו עליונים ותחתונים, שיהיו בזה החיבור' [=הזוהר הקדוש ותיקונים]. זכאי הדור שזה יתגלה בו, שעתיד כל זה להתחדש על ידי משה באחרית הימים בדור האחרון, לקיים הפסוק 'מ'כון ש'בתו ה'שגיח [=ר"ת משה] 'אשרי העם שככ"ה לו, בגימטרייה משה.. והתפשטותו של משה הוא בכל דור ודור, בכל צדיק וחכם שמתעסק בתורה..'



הראשונה, אלא למעלה הימנה. וכן הוא בקריאת 'שמואל, שמואל' שבנביא [שמואל-א, ג-י]! היינו, שזהו השלמה אחרונה ומלאה לשמו שבראשונה. [=ע"כ]

והנה ידוע, שאף שרבי שמעון היה ניצוץ ממושה רבנו ע"ה, אכן זהו רק מצד 'השגתו' כמובא ב'תקוני הזוהר' על משה רבנו ע"ה: "ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא" .. [=נקודת התפשטות מצד משה רבנו ע"ה מצויה בכל דור, בקרב כל צדיק וחכם העוסק בדברי תורה] (=ע"כ)

וכל שכן בר' שמעון, שנמסרו לו כללי סודות התורה, עד שנכרת ברית עמו שכל הבא בסוד ה', לא יוכל לעלות עד שיעבור דרך הסדר אשר נמסר לו כמבואר בזוהר הקדוש פרשת אחרי (ס.א.): "ורבי שמעון בן יוחאי שליט בחכמתיה על כל בני עלמא, כל אינון דסלקין בדרגוי, לא סלקין אלא לאשלמא עמיה" .. [=רבי שמעון בר יוחאי הוא שליט בחוכמתו על כל באי עולם, בעניין שכל העולה במדרגות החכמה יוכל, רק אם עולה ומשלים נפשו בחוכמתו]

[ומסיים בזוה"ק]: "וקוב"ה יהיב האי לבוצינא קדישא רבי שמעון.. עליו כתיב (במדבר יב, ח) "פֶּה אֶל־פֶּה אֶדְבָר־בוֹ, וּמִרְאֵה וְלֹא בְחִידֹת". היינו, שכל סודות התורה נתחדשו על ידו, שיהיו בלשונו הקדוש כפי שסידרם רבי שמעון. היינו, שמצד השגתו זכה לבחינת משה רבנו ע"ה.

וכן מצינו, שסודות התורה שהיה קודם זמנו, נתחדשו על ידו בלשון שמסר לו הקב"ה, כמובא בהקדמת 'תיקוני הזוהר':

"כד אתכנשו למעבד האי חיבורא, רשותא אתיהיב לון, ולאליהו עמהון, ולכל נשמתין דמתיבתאן, לנחתא ביניהו". [=כאשר התכנסו החכמים לעשות זה החיבור, ניתנה להם הרשות, ולאליהו ז"ל עמם, ולכל הנשמות משיבה של מעלה, לירד ביניהם]. 'ולכל מלאכיא באתכסיא ובאורח שכל. ועלת על כלא, יהיב רשו לכל שמהן קדישין ולכל הוויין ולכל כנויין לגלאה לון רזין טמירים, כל שם בדרגה דיליה'. [=ועולה על כלנה, שניתנה רשות לכל שמות הקודש ולכל הוויות וכינויים שלהם לגלות לו עניינים עליונים, כל שם לפי דרגה שלן]. (=ע"כ)

שורש נפשו של התנא רבי שמעון בר יוחאי – משבט 'שמעון בן יעקב' ובבחינת שמיעה

אכן [כל זה מצד השגתו, אבל] 'שורש נפשו' של רבי שמעון בר יוחאי היה שבט שמעון, וגם משורש 'שמעון בן יעקב'. ושמו גורם ומוכיח, וגם

מאורעות שהיו עמו מוכיחים, כמו שיתבאר בסוף העניין. (=א"ה: נראה שלא זכינו לזה]

וכמובא ב'זוהר הקדוש', שהשם מורה על שרשו ונשמתו (בבראשית נח; נח ס., ובעוד כמה מקומות). ובספר הבהיר (סימן לה) "וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה, הוּא שְׁמוֹ" (בראשית ב יט) – כלומר, הוא גופו. שבכל בעלי חיים, גופו הוא שרשו. שנפש החיה כלול במהות גופו, וכמו שנתבאר במקומו.

ומצאנו כאן כאמור, שהשם יתברך קרא אותו בשם 'שמעון' שני פעמים (ומוכח שזהו שורש נשמתו). וב'זוהר הקדוש' אחרי (סא:) "ורבי שמעון בן יוחאי, מן יומא דברא קוב"ה עלמא, הוה אזדמן קמי קוב"ה ואשתכח עמיה, וקוב"ה קרא ליה בשמיה.. (=מיום שברא הקב"ה עולמו, הייתה נשמת רשב"י לפני הקב"ה והוא קרא בשמו, ע"כ. הרי ששורש נשמתו הוא של שמעון. וכאן היה תחילת תיקונו)

ושמו, שהוא משורש שמעון בן יעקב, רומז עליו (ועל מדרגתו). כי 'שמעון' מורה לשמיעה, כמובא בתיקוני זוהר תיקון ע' (קכב.). 'ראובן', שהוא לימין, על שמו נקרא כאותיות 'אור-בן'. שמיעה, לשמאל.. וכן ב'זוהר' פרשת משפטים (קד.). 'ראובן, או"ר-ב"ן. 'ויאמר אלהים יהי אור', ימינא אור, שמעון בשמאלא..! וכן מובא בספר "מי השלוח" [ח"א פרשת וזאת הברכה], שבפסוק 'שמע ה' קול יהודה' (דברים לג, ז) בתיבת 'שמע ה' רמז משה רבנו ברכה ל'שמעון', אף שלא ברכו מפורש. לפי ש'שמעון' כשמו כן הוא, שהוא בבחינת 'אוזניים' של שכינה, דהיינו כוח השמיעה. וזה נרמז בברכת יהודה בלשון 'שמע ה' קול יהודה' – כנזכר.

ובחינת 'שמיעה' זו, היא בחינה עדינה ויקרה, שעניינה הבנה לעומק ולא בשטחיות הדברים. והיא עדיפה במובן זה על פני 'ראייה', ואף שראייה היא למעלה מן השמיעה (=כמו שאמרו רז"ל 'לא תהא שמיעה גדולה מראייה'), היינו בעצם עדות הדבר, אבל באופן הקליטה שמיעה גדולה ממנה, לפי שראייה אינה אלא על 'שטח העליון' ואינה שולטת אלא על 'הלבוש' שהוא חיצוני, אבל 'שמיעה' היא מעומק. וזהו שאמר הכתוב (חבקוק ג, ב) 'ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי', היינו לפי שמשג אנוכי בגדלות הבורא בהבנה הפנימית, הלכך יראתי.

ולזאת הייתה בחינת רבי שמעון בר יוחאי, ששורשו בשבט שמעון כאמור על פי שמו, שמיעה לעומק הדברים, היינו השגת פנימיות התורה בכל דבר תורה. [=ע"כ מספר הקדוש 'תפארת החנוכי' למרן בעל 'אורחות חיים' זללה"ה]

מאמר קודש

מאת מרן רבנו "בית יעקב" זללה"ה

**'בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ'**

"בראשית" הוא עניין שהשם יתברך בירר וזיכך כל היסודות [=מלשון ברור].  
וזה נכלל במלת "בראשית".

כמו שראינו שרבי שמעון בר יוחאי, כל עבודתו הייתה במלה 'בְּרֵאשִׁית'  
שהיה מזכך ומצרף בתיבת 'בראשית' שבעים פעמים ב'זוהר הקדוש'  
ובתיקונים. היינו, שיתבררו הנפשות מישראל שאין ברוחם רמייה. שהיסוד  
מישראל הוא נקי מכל פסולת. וכן בירר רשב"י בתיבת 'בראשית' כמובא  
ב'תיקוני הזוהר' (תיקון יג) ע"ש:

מ פ י כ ת ב ס

מאמר קודש מאת רבנו הגדול "בית יעקב" זי"ע

בעניין ספירת "הוד שבהוד" ויום ל"ג בעומר

"אֲסִבְחָקְתִּי תִלְכוּ". 'חוקים' רומז שנקבע באדם משורשו שיכוון ויקיים רצון  
השם יתברך אף שלא מדעת כמו שאמרו בירושלמי [ברכות פ"ב ה"ד] 'מחזיק  
אנא טיבותא לרישא, כד מטו ל'מודים', מנפשו כרע' [=מחזיק אנוכי טובה לראשי,  
שבעת שמגיע ל' מודים' הוא כורע כביכול מעצמו].

וזה רומז שזו הפרשה ל"ג למניין פרשיות, שרומז על בחינת ספירת 'הוד שבהוד'  
ששם אפס כוח בירורי אדם, כי אדם מצדו בבירוריו מגיע עד ספירת 'הוד'..  
וכגון אם יעשה אדם דבר בחשבון, שמצדו ייתן וימסור צדקה לגבאי הגון כרבי  
חנינא בן תרדיון, שכן הוא מצוותה [ב"ב ט:]. זה חשבון האדם. והגבאי ייתן  
צדקה לעני, אז נקראת הצדקה שנתנה לעני 'פְּלִאֲלִבִי' [=שעל חלק ההצלחה אין  
מועיל הלב, כמו שהולך ומבאר]. כי האדם שמסר צדקה לגבאי הגון, אבל אינו יודע  
אם יאונה ליד הגבאי עני הגון למסור לו הצדקה, כי יוכל להיות שהגבאי יתנה  
לעני שאינו כשר והגון. אכן על זה עוד יועיל תפלת נותן הצדקה, שהשם יתברך

יעזור לו להמציא שהגבאי ייתן הצדקה לעני הגון, יען שמצדו עשה המצווה בשלימות.

אכן מה שיעשה העני עם מעות הצדקה, אם טוב אם רע, כי אולי יהיה נעשה בכוח זו הצדקה שלא כרצון השם יתברך, נמצא שבנתינת הצדקה הוא מסייע ח"י ידי עוברי עבירה. בזה נקרא 'פְּלִאֲלֵב וְלֵב', כי בזה אפסה אף כוח תפלה ונשאר רק צעקה 'בלב' [=היינו כוח צעקה פנימית שאף האדם אינו מרגיש זאת], ומשם ואילך, אפסה גם הצעקה שבלב.

וכן הוא בכל העניינים, כגון בלידה, שכל הולדה הוא בהסתר אור, וכל צמיחות הולדה הוא בלתי לה' לבדו, ואם אדם מצדו יזכך ויצרף עצמו מצדו עד מעלה השלישית, עד המקום שמגיע עוד בכוח הצעקה שבלב, אזי משם ואילך שאין בידו כלל, יצרוף אותו השי"ת מצדו להסכים עליו שהוא טוב, ובעניין 'לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם'. [=היינו בירור הנמשך עד שלשה דורות מצד אדם, ומכאן ואילך תורה מתורת גו'.]

ולכן בל"ג בעומר, נשלם רבי עקיבא בשלימות, כמ"ש במדרש [שאו פסקו תלמידיו למות]. כי ל"ג בעומר ברזא ד'הוד-שבהוד' מקום שאין תפיסת אדם מגיע.. ש'הוד' רומז על כפיפות קומה שאדם מודה וכופף קומתו להשם יתברך, ועוזב כל שכלו. כי זה שאדם עומד בקומה זקופה, זה יתרון אדם מבהמה, וצריך אדם [לגבי השי"ת] לעזוב גם זה [בבחינת] 'וְכָל־קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה'..

כי 'הוד' רומז על גמר ואפיסת הרצון, ורק הצעקה בלב עוד נמצא. ו'הוד שבהוד' רומז על 'בלא לב ולב' כמו שנאמר בשבט זבולון [דברי הימים-א, יב-לד] 'מִזְבֹּלוֹן יוֹצְאֵי צָבָא עֲרֵכֵי מְלַחְמָה בְּכָל־פְּלִי מְלַחְמָה.. וְלַעֲדֹד פְּלִאֲלֵב וְלֵב'.. וכמו שביאר על זה במדרש [ויקרא רבה, כה] 'מאי פְּלִאֲלֵב וְלֵב? אלא בין מתכוונים בין שאינם מתכוונים, הם יוצאים ומנצחים'. היינו, אף בהעלם דעת הם ינצחו. [וזה בחינת 'הוד שבהוד], היינו שגם כוח התפלה והצעקה אָפְסוּ.

ואצל רבי עקיבא היה ניכר ביותר כפיפת הקומה והשתחויה כמו שאמרו בגמרא [ברכות] 'אדם מניחו בזווית זו ומוצאו בזווית זו' מפני כריעות והשתחויות. ובזה היום שהוא ברזא דהוד שבהוד בא [רבי עקיבא] לשלימותו, שהודה והשתחוה בכל קומתו.

ורבי שמעון בר יוחאי גם כן השלים דעתו בזה היום, ועלה למרום בזה היום.

ולזה, אם אדם יזכך ויצרוף מעשיו מצדו עד 'הוד שבהוד' מאז והלאה יסתייע מהשם יתברך אף במקום שלא יגיע משכלו ודעתו.

וזה רומזו זו הפרשה [=בחקותי] שהוא ל"ג למספר פרשיות, שרומזו על כל כוח בירור שמצד האדם. וזה שכל ענייני זו הפרשה ב[מספר] ל"ג. [היינו] ל"ג ברכות, ל"ג פסוקי תוכחה, ל"ג פסוקים בפרשת 'ערכין'. שכל זה רומז שאם אדם יצרוף ויזכך מעשיו עד ל"ג, רואה ה'הוד שבהוד, משם והלאה [=מה שאינו בידו] יצרוף אותו השי"ת ויסכים עליו שהוא טוב.

וזה רומז גם כן המספר 'ושלשים יום ושלשת ימים תשב ב'דמי' ט'הרה' אחר לידת זכר ויקרא יב, ד, היינו שאדם מצדו יזכך עצמו עד 'הוד שבהוד', והשם יתברך יגמור בעדו לטוב.

[בית יעקב, פרשת בחקותי, עניין כט]

מאמר מתוך הספר

## "סדר י ט ה רות"

על מסכת אוהלות (דף ר')

בעניין התנא האלוקי רשב"י ע"ה שטיהר את שוקי טבריה

עם 'פירוש הקצר' ממרן הגה"ק המחבר בעל 'אורחות חיים' ז"ע

וזה לשונו:

'רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בריה הוו טמירין במערתא י"ג שנה ביומי דשמדא, והיו אוכלין חרובין של גרידא, עד שהעלה גופן חלודה.

'לסוף שלוש עשרה שנין נפק, יתיב על תרע מערתא. חמא חד ציד קאים וציד צפורין, וכד הוה שמע רבי שמעון ברת קלא אמרה מן שמיא 'דימוס, דימוס', פסגא. וכד הוה שמע ברת קלא אמרת 'ספקולא הוה מתצד ונלכדה'

### פירוש הקצר

הו טמירין במערתא. טמונים ונחבאים במערה מפני אימת גזרת שמד שהיה אז: חרובין של גרידא. יבשים וגרועים: עד שהעלה גופן חלודה. מחמת צער מערה ואכילת חרובין גרועים, היה בקעים וסדקים בבשר גופן, כדאמרינן בשבת (לג:) 'חזי דהוה ביה פילי בגופיה': על תרע מערתא. פתח המערה: חמא. ראה שצייד אחד עומד וצד ציפורין: דימוס דימוס. בלשון יוני רומי הוא לשון רחמים וחופש: פסגא. הגביה הציפור את עצמו מהפתח, וברח ונמלט. 'ראש

אמר, צפור מבלעדי שמיא לא מתצדא, על אחת כמה וכמה נפש דבר נש. נפק, ואשכח מליא משדכן ונתבטלה הגזרה.

אתון ואסחון בהדא בי בני דמוקד דטבריא, אמר לו בריה, כל הדא טבתא עבדת לן טבריא ולית אנן מדכן יתה מן קטוליא. אמר, צריכים אנו לעשות טובה כדרך שהיו אבותינו עושין שהיו עושים אטלוסין ומוכרין בזול [דאמר מר] 'ויחן את פני העיר' (בראשית לג, יח) התחיל מעמיד איטליסין ומוכר בזול, הדא אמרה, שאדם צריך להחזיק טובה למקום שיש לו הנאה ממנה. אמר, צריכין אנן לדכאה [לטהר] לטבריה.

מה עבד, נסב תורמוסא, והוה מקצץ תורמוסא ושדי קצוצותיה, ומקלק בשוק

#### פירוש הקצר

הפסקה (במדבר כא, כ) מתרגמין 'ריש רמתא', וכן 'פסגו ארמנותיה' (תהלים מט, יד) הגביהו ארמנותיה. לשון אחר, 'פסגא' על חוט המוקש שבפח קאי, שנפסק ונחתך ולא היה יכול לצוד בו. 'זפסגא' לשון נחתך הוא כמו 'זיבתר אתם בתוך' (בראשית טו) תרגום ירושלמי 'זפסג יתהון'. ובלשון המשנה (פרה פ"א מ"ט) 'מפסגו'. ובמסכת בבא קמא (פא.) 'מפסג ועולה מפסג ויורד: ספקולא. עונש מיתה נקרא בלשון יווני 'ספקל', וכן שר הטבחים נקרא 'אספקולטר', וכן הצד צייד על ידי חיצים נקרא בלשון יווני 'איספקולוטר': על אחת כמה וכמה נפש דבר נש. שלא יתנהג רק בהשגחת השם יתברך: נפק. לחוץ למערה: ואשכח מילין משדכן. מצא שדברי הגזירה נוחים, ושקטים ונתבטלה הגזירה. זה ארץ שקטה ממלחמה' (יהושע יא) מתרגמין וארעא 'שדוכת' מלמעבד קרבא: אתון ואסחון. באו ורחצו עצמן: בחדא בי בני דבית מוקד דטבריא. בבית מרחץ אחד של חמי טבריא: אמר ליה. רשב"י לרבי אלעזר בריה: ולית אנן מדכן לה מן קטוליא. הרוגים הנקברים שלא ברשות שמותר לפנותם כדאיתא במסכת שבת (לג:) שאמרו לו בני טבריא דאיכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה ואית להו צערא לכהנים לאקופי, שהיה אותו השוק שהספק עובר בו מקום מעבר העיר לרבים, והכוהנים לא היו יכולים להיכנס שם מפני טומאה וצריך להקיף דרך אחר ארוך. ואם היה ספק בית הקברות לא היה לו תקנה, דאסור לפנותו, אלא דאותו השוק היה אתחזק בטהרה שלא היה מימיו בית הקברות גמור, כדאמרין במסכת שבת (שם) מעדותו דההוא סבא 'כאן קיצץ בן זכאי תורמוסי תרומה' הצריכין לשמרן בטהרה. וגם הוא (=ריב"ז) היה כהן כדאמרין בתוספתא דפרה (פ"ד, מ"ג) 'אם מה שעשו ידיי שכחתי...'. ורק דהספק טומאה שהיה באותו השוק היה מהרוגים שנהרגו אחר כך ונקברו שלא ברשות שמותר לפנותם, אלא שהיה קשה הדבר לבדוק כל אותו השוק. והיינו דקאמר זלית אנן מדכן לה מן קטוליא, כלומר צריכין אנו למצוא לה טהרה מן ההרוגים, הואיל ומותר לפנותם: איטליסין. בתי מקולין למכור בשר בזול: נסב תורמוסא וגו'. אע"ג דרשב"י בתפלה הו עביד שלחש עליו שם ונעשה בו נס, כדבעינא למימר קמן, והווי מצי למילחש אמידי אחרינא. אלא משום לאיתערא עובדא דבן זכאי שקצץ תורמוסא תרומה, דעל ידי הך עובדא הוא דמצא תקנה לטהר טבריה כדאמרן, לכך נסיב תורמוסא: והוה מקצץ. היה חותך התורמוס לחתיכות ושדי

וכל אתרא דהוה קטילא סליק, ואינזון מפקין ונפקין, וכל מקום שלא הייתה שמה טומאה תורמוסא עומדת. והוא מציין איזה מקום טומאה ומקום טהרה, עד זמן דדכי יתיה מן קטוליא.

חמתיה חד כותי עם דארעא, אמר לית אנא אזיל ומדחך בהדין סבא דיהודאי. אית דאמרי מן הדין שוקא דגרגינא, ואית דאמרי מן הדין שוקא דסקאי. נסב קטיל וטמריה בשוקא דהוה מדכי. בצפרא אזיל, אמר ליה, אמריתון דדכי בר יוחאי טבריה, אתון חמון הדין קטילא. נוסחא אחרניא, אזל לגביה, אמר ליה לא דכיתן שוק פלן, אמר ליה הין. אמר ליה, ואין אפיקת לך מיתין מן בתרך. אמר ליה, גוד. חמי ליה. צפה רבי שמעון בן יוחאי ברוח הקודש שהוא נתנו שם. אמר, גוזר אני על העליון שירד, ועל התחתון שיעלה, והוה כן.

### פירוש הקצר

חתיכותיה, כדמפרש ואזיל להיכן השליכן: ומקלק. ואית דגרסי 'זמטלק'. 'זישלך אל המים' (שמות טו) תרגום ירושלמי 'זטלק' לגו מיא. ואיכא נוסחי דגרסי בתרגום ירושלמי זקלק לגו מיא וגרסינן נמי הכא 'זמקלק בשוק', כלומר השליך חתיכות התורמוס בשוק שהיה בו ספק טומאה: וכל אתרא. וכל מקום שהיה הרוג נקבר שם סליק התורמוס ונתגלגל משם, ולא היה יכול להיות נשאר עומד שם, לפי שעל ידי תפלת רשב"י שלחש עליו בשם נעשה נס, שכשהתורמוס נפל על מקום שהיה שם מת, התחיל המת להיות צף כנגדו למעלה, והתנועע הקרקע שעל גביו ונעשה רפוי, ומחמת תנועת הקרקע לא היה התורמוס יכול להיות נשאר עומד שם, ועל ידי זה היה מכיר שהרוג קבור שם: ואינזון מפקין ונפקין. כלומר ומוציאין ההרוג מקבורתו ויוציאין עמו מחוץ לעיר. ואית דגרסי 'זאינזון מדדין ומפקי', פי' נושאים את ההרוג ומוציאין אותו: וכל מקום שלא הייתה שמה טומאה, תורמוסא עומדת. במקום שנפלה שהייתה הקרקע קשה ולא התנועעה: והוא מציין וכו'. עד זמן דדכי יתיה מן קטוליא. כלומר והיה מציין איזה מקום טומאה ואיזה מקום טהרה, כדי שידעו לפנותם, וכדי שידעו הכוהנים לשמור עצמן שלא ידרכו על מקום הטומאה קודם הפינוי, עד זמן שטיהר השוק לגמרי ופינו, שאז לא היה צריך לציון עוד: חמתיה חד כותי עם דארעא. ראה אותו כותי אחד עם הארץ: אמר, לית אנא אזיל ומדחך וכו'. וכי אין אני הולך ומשחק בהדין סבא דיהודאי להראות שלא הועיל כלום במה שטרח לטהר את טבריה: ואית דאמרי מן וכו'. יש אומרים שמן השוק הנקרא גרגינא, ויש אומרים שמן השוק הנקרא סקאי, שהיו מחוץ לטבריא שקיל הכותי הרוג והטמינו בשוק שטיהר רשב"י, להראות שמצא אחריו הרוג: ה"ג אזל אמר להון. לבני טבריא: נוסחא אחרניא, אזיל לגביה. דלגבי רשב"י גופיה אזל ואמר ליה, וכי לא טיהרתם שוק פלוני, והשיבו, הן טיהרנו: אמר ליה, ואין אפיקת לך מיתין מן דבתרך. כלומר וכי לא אוציא לך מתים אחרי בדיקתך, הרי שלא טיהרת יפה: אמר ליה. הכותי לרשב"י: גוד. כלומר משוך אחריי לילך לאותו שוק שטיהרת ואראך: חמי ליה. הראה לו שעדיין הרוג טמון שם: על העליון. על הכותי שעומד על הארץ: שירד. שיהיה נשקע ונטמן בארץ: ועל התחתון. ההרוג שטמנו זה הכותי בארץ, שיעלה ויתפנה מכאן: שמע קלא דנקאי ספרא. שמע קול

סליק ושבת בביתיה, ועבר בהדין מגדלא דצבעיא. שמע קלא דנקאי ספרא,  
אמר לא אמריתון דדכי בר יוחאי לטבריא, אמרון אשכחון חד קטילא. אמר,  
יבא עלי אם אין בידי הלכות כשער ראשי, על טבריא שהיא טהורה חוץ  
מזה ומזה, ואתה לא היית במניין עמנו, פרצת גדרן של חכמים, ועליך נאמר  
[קהלת י ח] 'ופרץ גדר ישכנו נחש'.

#### פירוש הקצר

סופר מלמד תינוקות שאמר, לא אמרתם שטיהר בן יוחאי לטבריא שפינה כל ההרוגים  
שבתוכה, והרי אומרים שמצאו עוד הרוג אחד: אמר. רבי שמעון בן יוחאי, יבא עלי מה  
שיבא, אם אין בידי הלכות כשער ראשי על טבריה שהיא טהורה: חוץ מזה ומזה. שיש בידי  
הלכות על טבריה שהיא טהורה, ואי אתה יכול לחלוק עלי. אלא אפילו אם היה בידך  
לדחות ההלכות שבידי: ואתה לא היית במניין עמנו. כלומר וכי אתה בעצמך לא היית  
במניין עמנו לטהר את טבריא, הרי אתה בעצמך היית עמנו במניין זה: פרצת גדרן של  
חכמים. לעורך מחלוקת על דבר שכבר נמנית עמנו, יאמרו זונות מפרכסות זו את זו,  
תלמידי חכמים לא כל שכן. עליך נאמר וכו':

#### פירוש הארוך

שמע קלא דנקאי ספרא. כמו שפרשתי בקונטרס, קול סופר ומלמד תינוקות. והנראה שת"ח  
וגברא רבה היה, ולא היה מתלוצץ ח"ו על מציאות גופא דעובדא כדרך ההוא כותי עם  
הארץ שלא האמין במעשה נסים, דהרי משמע שצירפו רשב"י למניין לטהר את טבריה. וגם  
אם התלוצץ חס ושלום והכחיש גוף מציאות העובדה לומר שלא עלתה בידו של רשב"י  
לחפש אחר ההרוגים ולפנותם, ולא פליג עלה בדינא כלל, לא הוה שייך עלה מה דקאמר  
רבי שמעון בן יוחאי שיש בידו הלכות כשער ראשו על טבריה שהיא טהורה, [כי] מה הלכות  
שייך במציאות.

אלא נראה דבדינא הוי פליג עליה, והיה רוצה להחמיר דלא מהני הפינוי לטהר. דקסבר דמה  
דאיתחזק הכא טהרה על ידי מה שהעיד ההוא סבא 'כאן קיצץ בן זכאי תורמוסי תרומה' לא  
מהני מידי, כיוון שאחר כך הוחזק בטומאה על ידי קבורת ההרוגים. והגם שלא הוחזק אלא  
לקבורת הרוגים שמתפנים והרי נתפנו, אבל לקבורת מתים שאינם מתפנים לא הוחזק,  
קסבר דמכל מקום כיוון שהוחזק בטומאה שוב חיישינן שגם מתים נקברו, ולגבי מתים שאינם  
מתפנים לא נעשה הנס שיהיה צף המת למעלה, נגד הדין. ואם כן, במקום שהתורמוס נשאר  
עומד אין ראיה לטהר. והא דקאמר 'אמרון אשכחון חד קטילא' הגם שהיה יודע שהכותי  
הטמינו שם להתלוצץ ומה עלתה לו, אבל היה זה בהשגחת השי"ת כדי שנחוש שלא לסמוך  
על הפינוי, דשמא עוד מתים קבורים כאן, ושמא כמו שהטמין זה הכותי כך הטמינו אחרים,  
דהיה סבר דהוי המקום שהוחזק בטומאה ואי אפשר לטהרו, ואין לסמוך על מעשה נסים נגד  
ההלכה. והאי 'דנקאי ספרא' דהכא היינו 'אמר ההוא סבא טיהר בן יוחי בית הקברות'  
שבמסכת שבת (שם), ומדקרי ליה הש"ס 'ההוא סבא' משמע שתלמיד חכם וגברא רבה הוי,

ומכוח ההלכה היה בא כדמשמע הלשון 'טיהר בן יוחי בית הקברות'. אלא שבשעת המניין לא היה לו כוח להרים ראש ולחלוק על רשב"י, ורק אחר כך בינו לבין עצמו בבית תלמוד שלו אמר שחושש בזה להחמיר, שלא לסמוך על מה שטיהר רשב"י. ורתח עלה רשב"י וקאמר, שגם הוא לא על מעשה נסים סמך בזה, אלא שיש בידו הלכות כשער ראשו על טבריה שהיא טהורה, דאחר דאיתחזק כאן טהרה מקבורת מתים על ידי בן זכאי, הרי זו טהורה ואינו חושש שמא נטמאת... ומהאי טעמא נמי לא חיישינן כשם שהטמין כותי זה כך הטמינו אחרים, דכיוון שנטהרה על ידי פינוי שוב אין חוששין שמא נטמא, דמספיקא לא מחזקינן טומאה בארץ ישראל. מיהו אם לא היה במניין לא הוה רתח עלה כל כך, אבל כיוון שהיה במניין ונמנה עמהם לטהר, ואחר כך בא לעורר מחלוקת על המניין, רתח עלה, דהוי לה פורץ גדרן של חכמים וכתוב 'פרץ גדר ישכנו נחש'.

ובמדרש מסיים נעשה גל של עצמות, אבל בש"ס (שבת שם) 'יהיב ביה עיניה ונח נפשיה'. והנראה דהעובדה שבמדרש נסדר בסמוך להעובדה דעדיין בריתחיהו הו קיימא עלה דההוא סבא, ונקטו לשון גנאי כמו שכתבו התוספות במסכת שבת (לג: ד"ה ה"ג). וחכמי הש"ס שנסדר אחר כך חסו עליו כיוון שתלמיד חכם וגברא רבה הוה וכוונתו היה לשם שמים, אלא שלא כיוון להלכה ונכשל מחמת שהקל בכבודו של רשב"י. ותיקנו הלשון וקרו ליה 'ההוא סבא', וסיימו עלה בלשון כבוד 'יהיב כבוד עיניה ביה ונח נפשיה'.

ולהכי השמטנו בפנים סיום לשון המדרש:

(=עכ"ל רבנו ב'פירוש הארוך')

"מה עביד, נסיב תורמוסא..." (=מלשון המדרש, המובא לעיל מספר 'סדרי טהרות')

לשון הגה"ק המגיד מקוזניץ בספרו 'שארית ישראל' (פרשת וישלח):

"נ"ב. ר' שמעון בר יוחאי בגודל קדושתו פעל פעולה זו. אבל מה שלקח 'תורמוסין' לפי שבחילוף הס' בתי"ו הוא 'תר"ס מיתא' - שיעלו המתים" (=עכ"ל של המגיד הקדוש)



## מאמר מתוך הספר 'סדרי טהרות'

### למרן הגה"ק בעל 'אורחות חיים' זללה"ה מראדזין

[מסכת כלים דף ג']

בדבר התנ"א רשב"י שביטל כל הגזירות

מצורף עם 'פירוש הקצר' למרן זללה"ה

תנו רבנן, 'וְזָה לְכֶם הַטְּמֵא' (ויקרא יא כט) - להביא את דמו שיטמא כבשרו.

אמר רב אחא, יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים. פרשתו של אליעזר שנים ושלושה דפים היא, אמרה ושינה, ושרץ מגופי תורה, ואין דמו מטמא כבשרו אלא מריבוי המקרא. רבי שמעון בן יוחאי אומר, 'וְזָה לְכֶם הַטְּמֵא', 'טמא' 'הטמא' [מייתורא דאות ה' דריש]

שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי בעיר רומי, מניין לדם שרצים שהוא טמא? אמר ליה דאמר קרא 'וְזָה לְכֶם הַטְּמֵא' [ויו הריבוי]. אמרו לו תלמידיו, חכים ליה בר יוחאי! אמר להם, לימוד ערוך בפיו של רבי אליעזר בר רבי יוסי. שפעם אחת גזרה המלכות הרשעה גזירה שלא ישמרו את השבת, ושלא ימולו את בניהם, ושיבעלו את הנידות. [] אמרו, מי ילך ויבטל הגזירות? ילך רבי שמעון בן יוחאי, שהוא מלומד בניסים! ואחריו מי ילך? רבי אליעזר ברבי יוסי. אמר להם רבי יוסי, ואלו היה אבא חלפתא קיים, יכולין אתם לומר לו תן בנך להריגה?! אמר להם רבי שמעון, אלו היה יוחאי אבא קיים, יכולין אתם לומר לו תן בנך להריגה?! אמר ליה רבי יוסי, אנא אזלין, דלמא עניש ליה רבי שמעון

#### פירוש הקצר

כבשרו. טומאה חמורה כבשרו: ת"ל וזה לכם הטמא. יתיר וא"ו לרבות את דמו: אמרו לו. לרבי מתיא תלמידיו של רבי מתיא: חכים בן יוחאי. נתחכם וחזר ממה שהיה דורש 'טמא' הטמא: אמר להם לימוד ערוך. ולא אמר מדעתו, דלמדה מרבי אליעזר בר רבי יוסי. שפעם אחת וכו': שהוא מלומד בניסים. שנעשו לו ניסים במערה כדגרסינן בפרק במה מדליקין (שבת לג:): ואלו היה אבא חלפתא. אביו של רבי יוסי: יכולין אתם לומר לו תן בנך להריגה. בתמיה, כך אין אתם יכולין לומר לי שאתן בני להריגה: דילמא עניש ליה רבי שמעון. לבני הוא דקא מסתפינא, שמא יכעוס עליו בשביל שום דבר ויענישנו: (תוספות. ור' שמעון היה

הוא דקא מסתפינא. קביל עליה דלא ליענשיה. אפילו הכי ענשיה. כשהיו מהלכין בדרך, נשאלה שאלה זו לפניהם, מניין לדם השרץ שהוא טמא? עיקם פיו רבי אליעזר ברבי יוסי, ואמר 'זֶה לְכֶם הַטְּמָא'. אמר ליה רבי שמעון, מעקימת שפתיך ניכר שתלמיד חכם אתה, אל יחזור הבן בשלום אצל אביו! יצא לקראתו בן תמליון, [אמר להו] רצונכם אבוא עמכם. בכה רבי שמעון ואמר, מה שפחה של בית אבא נזדמן לה מלאך שלש פעמים, ואני לא פעם אחת! יבוא הנס מכל מקום. קדים הוא, על בברתיה דקיסר. כי מטא התם אמר, בן תמליון צא, בן תמליון צא! וכיוון דקרי ליה, נפק. אזל, אמרו להון שאילו כל מה דאית לכון למישאל, ועולו לגזא דבי מלכא ושקול כל מאן דאית לכון. עלו, אשכחי לההוא איגרתא, שקלוהו וקרעוהו. והיינו דאמר רבי אלעזר ברבי יוסי, אני ראיתיה בעיר רומי, והווי עליה כמה טיפי דמים:

#### פירוש הקצר

סובר שלא היה אומר כך בעבורו, אלא בעבור אימת המלכות, פן יסתכן בדבר, ולכך אמר אילו היה יוחי אבא קיים וכו'. והשיב ר' יוסי, אנא אזלי, דילמא עניש ליה ר' שמעון לברי, מסתפינא שהוא נער וממהר להשיב, ור' שמעון נוח לכעוס ומקפיד בדבר מועט): קיבל עליה. רבי שמעון בן יוחאי: אפילו הכי ענשיה. כדלקמן דאמר ליה אל יחזור הבן וגו': עיקם פיו רבי אליעזר בר רבי יוסי, ואמר וזה לכם הטמא. כלומר שדחק וא"ו דוזה שהוא ממוצא שפתיים, לומר דמיותר לרבות דמו: ניכר שת"ח אתה. ומתחכם אתה לחלוק עלי, דרשב"י דרש לה מ'טמא הטמא' כדאמרינן לעיל: אל יחזיר הבן אצל אביו. דענשיה דהקפיד מפני שחלק עליו. ואידך מפרש באגדתא היכי הווי עובדה, דנטה נפשו למות, עד שנזכר רשב"י שאמר לאביו שיהא מחזירו לשלום, וביקש עליו רחמים. והאידך נתרפא, מפרש התם: בן תלמיון. שד שקורין נוטיון: שפחה של בית אבא. הגר, נזדמנו לה ג' מלאכים, דג' פעמים כתיב 'מלאך' בפרשה: על בברתיה דקיסר. ונשתגעה, והייתה צועקת ואומרת 'הביאו לי את רשב"י' בכל שעה. ואידך כולהו מפרש התם: ועיילינהו לגניזה. לאוצרות המלך: אשכח ההוא איגרתא. דכתיב ביה הלין גזירות דאמרן לעיל: אני ראיתיה. בפרוכת קמיירי שראה אותה בבית הקיסר והיה עליה כמה טיפי דמים מפר ושעיר של יום הכפורים שהוזה עליה כמצליף שלא היו הטיפין זו בצד זו: (=ו"ל רבנו גרשום: מעקימת שפתיך. ראיתי שהשבת תשובה וניכר שחכם אתה וידעת להשיב. אבל הואיל והורית הלכה לפניי, ענשו. וקיימא לן דנפל לחולי אסכרה, והיה יושב בספינה, וכשנזכר רבי שמעון מה שקיבל עליו שלא יענישנו, ביקש עליו רחמים שיתרפא. וכשהיה שוכב בחליו בתוך הספינה, דרס על צווארו אחד מן הספנין בבלי דעת, ויצאה האסכרה מגרונו חוץ ונתרפא. וע"ש עוד בזה):

ביאור מרן בעל 'אורחות חיים' זללה"ה בספרו הק'

על מאמר תמוה של התנא רבי שמעון במסכת נדרים (סו:)

"...ובזה יש לפרש סוגיה פליאה בנדרים (סו:): 'הוא דאמר לה לדביתהו 'קונם את נהנית לי עד שתטעימי תבשילך לרבי יהודה ורבי שמעון'. רבי יהודה טעים, אמר ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על מים המאררים בספק, אני על אחת כמה וכמה. רבי שמעון לא טעים, אמר ימותו כל בני האלמנה ואל יזו שמעון ממקומו, ועוד כי היכי דלא לתרגלי למנדר' (=ע"כ). ועובדה זו היא בלי שום פירוש, מה היה שם, למה הודרה שתטעים תבשילה. ודברי ר' יהודה שאמר הק"ו מסוטה, ששם יש איסור מחיקת השם, אבל כאן איזה איסור היה. וגם דברי רבי שמעון פליאים שהוציא מפיו בלשון קללה, ומה כיוון בלשונו ימותו כל בני האלמנה, ומה אמרו ז'אל יזו שמעון ממקומו'. ולא נמצא במפרשים שום פירוש.

ובחידושינו למס' נדרים ביארנו, דהוא גברא אשתו הקדיחה תבשילו, ועל ידי זה הדירה בהנאה. ומפני שהיא אמרה שהוא ראוי לאכילה, אמר 'עד שתטעימי תבשילך לרבי יהודה ורבי שמעון', אם הם יאמרו שראוי לאכילה יבטל הנדר. ורבי יהודה אכל, ואף שלא היה ראוי לאכילה, שינה בלשונו מפני דרכי שלום.

ורבי שמעון בשיטתו אזיל דביבמות (דף סה:): איתא פלוגתא, דרבי אלעזר ברבי שמעון אמר מותר לשנות מפני דרכי שלום שנאמר 'אביך צווה לפני מותו לאמר, כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו' [פרש"י, יעקב לא ציווה, אלא הם שינו מפני דרכי שלום], ורבי נתן אמר מצווה, שנאמר (שמואל א טז) 'זיאת שמואל איך אלך, ושמע שאול והרגני' ואל"ל הקב"ה מה שיאמר לשאול בשינוי. ורבי אלעזר וודאי בשיטת אבוהי קאי. ולכן אף שהיה מותר לשנות, אבל משום שהיה צריך לאכול מתבשילה, וכיוון שאינו מצווה אם כן אין הסעודה סעודת מצווה, והיא סעודת רשות, וכנ"ל שהחמיר על עצמו אף על פי שאינו אוכל עמהם יחד רק שהוכנה הסעודה לפני אחרים שלא לסעודת מצווה כנ"ל, ולכן לא רצה לאכול וכדעתו ודבריו במסכת פסחים (דף מט.). רבי שמעון אומר כל סעודה שאינה של מצווה אין תלמיד חכם רשאי ליהנות ממנה, וכדמסיק רבי יצחק (שם) כל הנהנ מסעודת רשות לבסוף גולה.

ובזה יתבאר דברי רבי שמעון בנדרים שאמר ימותו כל בני האלמנה' כוונתו למה דאיתא בבבא מציעא, שאשה שעזבה בעלה היא כאלמנה חיה כדאיתא (שם לח:): מה ת"ל זיהו נשיכם אלמנות' וכו' ע"ש. וכיוון שתישאר מודרת הנאה ויעזבנה עם בניה, לא יהיה להם מה לאכול. וזה דמסיק ז'לא יזו שמעון ממקומו' מדעתו. וגם רמז בזה שלא יגרום לו גלות על ידי שיאכל מסעודת הרשות (=עכ"ל בספר 'אורחות חיים' בחלק 'עשר מילין דחסידותא' דף סט) וכן כתב רבנו בהקדמתו לספר 'עין התכלת', וכתב שרבי יהודה לטעמו שסובר כי 'מצווה' לשנות מפני השלום, ואלו רבי שמעון סבר כבנו שאינו אלא 'רשות' לשנות בכהאי גוונא, ולכן רבי יהודה טעם כי אצלו הייתה 'סעודת מצווה', אבל רבי שמעון לא עזב דעתו כי רק רשות הוא ולכן הארוחה רשות היא וירא לטעום לבלתי יגלה ממקומו כנהנה מסעודת רשות:

אהל יצחק  
לזכרה

עין חיים היא למחזיקים בה ותומכיה כאשר

בסחר מיין גפן וכשמן זית וענבים ותאינים

**ספר השני**  
כלואים לספר הראשון  
**שערי תורה ותפלה**

**מיישיבת בר יוחאי ירושלים**



**ודעת קדושים**

המה הנבורים אנשי השם, גאוני ישראל, עיני הערה, צדיקים יסודי עולם, עכירי התוך אשר כל בית ישראל נשען עליהם שליט"א המעידים על עוצם קדושת המצוה הדכה הזאת ומבקשים כאת כל אחינו שבגולה נדיבי עם אלקי אברהם להיות כהמבין דאורייתא בהפיכת והחוקת ישוב החדש כנסת ישראל וישיבת בר יוחאי במירון ת"ו סמוך ונשען להר ציון גדול ארוננו שר' בית הזוהר התנא אלקי

**ר' שמעון בר יוחאי**

זר' אלעזר בנו וכל קדושים עמהם ז"ע.

**פעה"ק צפת תובב"א**  
אררעם: S. Bein in safed Palestina

והמשיכילים יודו כוודר הרקיע ומידיקי הרנים ככוכבים ליעולם ויר

אורך ימים בימינה בשמאלה עישר וכבוד

קונטרס הנדיר 'שערי תורה ותפלה' (צפת - תרס"ה?)

## מסמך היסטורי

לתולדות בניין 'מושב וזקנים' ובית 'הכנסת אורחים' ושיבת 'בר יוחאי' על ציון קבר התנא האלוקי רשב"י זי"ע מלפני כמאה ועשרים שנה ובו מכתבי תמיכה מגדולי פולין וביניהם מאת מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע בספר הקדוש "מגיד משירים" שבו מופיעים גילויים נפלאים ממלאך אלוקים 'המגיד' שנגלה למרן רבנו יוסף קארו זי"ע בעל ה'בית יוסף' ומחבר ה'שולחן ערוך', מספר 'המלאך' המגיד ל'בית יוסף' בין היתר, על גודל שמחת התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר זי"ע א, באמירת ולימוד 'זוהר הקדוש' במקום מנוחתם במירון. לאור דברים הללו, השתדלו חכמים וטובים לייסד 'מדרש' ולהושיב ישיבה על גבי ציון קבר הרשב"י. כך מצינו במשך הדורות כמה מגדולי ארץ הקודש שקבעו ישיבה על קברו.

הראשון שנחלץ לשם כך בכוח גדול היה הרב רבי אברהם גלאנטי, ממקורבי ותלמידי האר"י, שהזיל זהב מכספו ובנה בניין גדול ומפואר על ציון הרשב"י. וכך הם דברי רבנו חיד"א בספרו 'שם הגדולים': "ושמעתי מרב אחד ז"ל, שקבלה בידו שהרב מהר"א היה עשיר גדול, ובנה מממונו חצר מירון, ששם ציון הרשב"י ורבי אלעזר ורבי יצחק", ע"כ לשון חיד"א.

כאן ברצוננו להתעכב ולדבר אודות יוזמה מיוחדת, מלפני כמאה ועשרים שנה, שנהגתה ויצאה אל הפועל על ידי יהודי נגיד מתושבי העיר וורשה שבפולין מלפנים, ורבי יהושע ביין שמו. הלה חיסל עסקיו ועלה בזקנותו לארץ הקודש, היה זה בשנת תרמ"א בערך. ובהגיעו לבקר במקומות הקדושים, בראותו את העזובה במקום ציון קבר הרשב"י, לא נתן מנוחה לעיניו ותנומה לעפעפיו, ויחד עם אחד מחשובי וראשי העדה בעיר הקודש צפת של הימים ההם, הנודע בשם רבי אליעזר יעקב פודהורצר, חתן רבה של צפת דאז, הגאון רבי רפאל זילברמן, הם רכשו בזיעת אפם שטחי קרקע מסביב לקבר ציון הרשב"י, וקמו וייסדו בהונם ואונם בתי 'ישיבה' בשם 'בר יוחאי', שבו ישבו והתגוררו במשך כל ימות השנה לומדים בנגלה ונסתר שקבעו להם תמיכה, ומקום דיור לאכילה ושתייה ולינה, וכן עשו 'תקנות' מיוחדות ללומדים אלה שיתחייבו ויעמדו בהם. [יש לציין כי לא היה יישוב באזור] כמו כן ייסדו 'בית הכנסת אורחים' למבקרים שבאו מרחבי ארץ הקודש, שחסרה אז 'תנאים' אלמנטריים כפי שמקובל בימינו, אנשים שהגיעו במסירות נפש רכובים על גמלים ומשתרכים בדרכים לא דרכים שהיו בחזקת סכנה מהתנפלויות על השיירות.

את ה'תקנות' הדפיסן בספר נפרד הנקרא 'שערי תורה ותפילה', וכך אנו קוראים שם:

"לחברי הישיבה ובית מושב זקנים ואז היו אלה בעיקר יהודים ישישים באים בימים שהקדישו שארית חייהם לתורה ולתפילה במקום הקודש] תינתן תמיד מאכל ומשתה, מיטה, כרים וכסתות, הלבשה והנעלה, וכל מחסורם.. כן יהיה מצוי בבית החסד הזה כל מיני סמי מרפא ורופא מומחה יבוא לבקרם פעמיים בכל שבוע, ולעת עתה לפי כוחנו הדל הושבנו רק עשרה זקנים ת"ח בבתים הנמצאים באחוזת קודש הזאת, ובעזה"י ובנדבות אחינו מרחמינו עוד ידינו נטויה לבנות בתים ולהושיב בהם זקנים וזקנות ואלמנות ולכלכל שיבתם כפי אשר תשיג ידינו בכל עת להגדיל בית החסד הזה. תבשיל 'טעה' יהיה מוכן תמיד, גם בעד כל תושבי עיירות קדושות הבאים להתפלל על ציון הרשב"י זיע"א.. ומשרת הבית יעמוד על משמרתו לתת לכל שואל ומבקש כל היום ושתי שעות בלילה. ובימי הילולא דרשב"י ביום ל"ג בעומר, אשר יבואו אורחים רבים, יעמדו שני משרתים כל היום וכל הלילה לתת מים וטעה לכל דורש ולהפיק רצון כל אחד.

"הזקנים יושבי הבית הזה, מחויבים להתפלל בציבור יחד בכל יום בוקר וערב, ויאמרו תהלים בציבור, ואחר תפילתם ילמדו שיעור קבוע בכנופייה ויישאו רינה ותפילה על ציון הקודש הרשב"י זיע"א, בעד אחינו בני ישראל, ובייחוד בעד הנדיבים וכל החברים וכל העוסקים ומשתדלים להחזקת ותמיכת בית החסד הזה... בכל יום גם בלילה ילמדו שיעור קבוע תמידין כסדרן משניות, ש"ס, זוהר ושולחן ערוך, כאשר יושת עליהם מהמנהלים, ויסיימו יחד עם חברתם מעיר הקודש ת"ו בימים המקודשים הקבועים בתקנות סדר הלימוד, ומחויבים להזכיר לטובה ולברכה את כל מחזיקי ותומכי בית מושב זקנים הזה להיות להם חלק בלימוד תודה"ק כיששכר וזבולון, ועץ חיים היא למחזיקים בה, ויתפללו בעדם.

"בכל שבתות השנה ומועדי ה', וחגים, ראש השנה ויום כיפור, מחויבים בעת קריאת התורה בבית המדרש הרשב"י זיע"א לעשות 'מי שברך' לפני הספר תורה את כל מחזיקי ותומכי בית החסד הזה, בשמותיהם ושם אמותיהם כפי הרשום בפנקס ספר הזיכרון, וכן בכל ערב ראש חודש יעתירו בעדם תמיד. לכל תחינה ובקשה אשר יהיה לכל אחד שישלח ה' עזרם מקודש.. מחויבים לעורר רחמים בעדו וללכת על כל מקומות הקדושים.. וכן מחויבים לקיים לימוד משניות והזכרת נשמות לטובת הנעדרם ולעילוי נשמות הוריהם כפי המבואר בסעיפי התקנות חוק ולא יעבור" [=ע"כ]

כאמור החזקת הישיבה ובית 'מושב זקנים' הייתה על ידי גיוס כספים מבני ארצות הגולה, אשר חלק מהם סיכמו על עסקת 'יששכר וזבולון' כנוכח מ'תקנות הישיבה'. לחיזוק ניכר זכתה הישיבה עם עלייתו של ראב"ד דרוהוביטש, הרה"צ ר' **מרדכי דוד טייטלבוים**, נכד הגה"ק בעל 'ישמח משה', שאף יצא במכתב המלצה נלהב עבור המפעל הכביר, כפי שניתן לראות בצילום המכתב המופיע בהמשך.

במשך השנים השתרגו על צווארם של העסקנים האמורים הוצאות תפעול רבות, בנוסף לחובות מעיקים מן הרכישות הקודמות, של הקרקעות וכן הקמת הבתים, בנוסף לרצון להרחיב את השטח הקיים שיתאים להגדלת הצרכים. לשם כך פרסמו והוציאו ספר בשם 'שערי תורה ותפילה', ובו נאספו מכתבי תמיכה נלהבים מאת אדמו"רי פולין דאז, וביניהם כאמור מופיע מכתב מאת **מרן אדמו"ר בעל 'תפארת יוסף' זללה"ה**.

### **'קול קורא'**

אחינו בני ישראל הלוא נודע כי נפש כל איש מישראל לפי ערכו יתרגש ויתפעל מעוצם קדושת מקום קדוש, וכאשר תורה הקדושה תעיד על יעקב אבינו ע"ה כי התרגש והתפעל בפגועו במקום.

**ומודעת זאת את תוקף ועוצם הקדושה החופפת ושוכנת במקום הקדוש, שם בחרו להם קדושי ה' לחצוב להם קבר ההר אשר בו חלקת מחוקק ספון גדול אדוננו שר בית הזוהר (התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי). ורבי אלעזר בנו ורבי יצחק נפחא ורבי יוחנן הסנדלר והלל הזקן ותלמידיו ושמאי הזקן ותלמידיו ורב המנונא סבא. ועוד קדושים זכותם יגן עלינו.**

והנה זה זמן כביר יותר מאלף שנה היה המקום קדוש הלז חרב ושמם, והאנשים הבאים שמה להשתטח על הציונים הקדושים היו שוכבים על פני השדה. יען כי לא היה שם בית מחסה מזרם ומטר והיו נחלאים מחמת הקור. גם לא היה להם מים לשתות. וכעת ב"ה בנויים שמה הרבה בתים ובית המדרש גדול ושני בתי הכנסת אורחים ובית התבשיל עבור אורחים הבאים. גם חפרנו שם בורות על מים להספיק להם בעת הדרוש לשתות ולרחוץ בשפע. גם מספיקים אנחנו לכל אחד טי"א וציקער ועוד שארי דברים הדרושים ונחוצים ליישוב הקדוש.

והנה היה לנו כסף מוצא מהשתדלות הרבני המופלג כש"ת מו"ה **יהושע ביין נ"י מווארשא**, הוא אחד ממייסדי היישוב החדש שלנו אשר הוא יגע

וטורח בכל כוחו ובהשתדלות גדול בלי שום קבלת פרס לאסוף ולקבץ כסף נדבות מאנשים נדיבי לב מאחינו בני ישראל מארץ הקודש ומחוץ לארץ. גם ממעות העיזבון של המנוח ה"ה הרבני הגביר החסיד כש"ת מו"ה **יצחק יוסף ווינעפקו** ז"ל **מווארשא**, אשר השאיר ברכה אחריו סך עשרת אלפים רובל כסף לקרן קיימת לבנות בתים בארץ בקודש תובב"א, אשר נתמנה על זה לאפוטרופוס ה"ה **הרב הקדוש זצללה"ה** [הרי"ם] **מגור** ולהבדיל בחל"ח ה"ה הרבני הגביר החסיד כש"ת מו"ה **נפתלי אונגער** נ"י **מווארשא**. וממעות העיזבון הלז נבנו לעת עתה שמונה בתים לצורך ישיבת הצעירים ולהחזיקם. ונשאר עוד סכום ממעות עזבון הנ"ל אשר נקווה בעזר השי"ת לבנות עוד בתים במירון בקרב הימים עבור ת"ח לשבת שם על התורה ועל העבודה, ולהרחיב שם היישוב החדש. ולתכלית הדבר לבל יהיה המקום הקדוש הלז נעזב מאיש גם בכל השנה, ייסדנו חבורות גדולות לעלות על הר ציון הק' חליפות בכל חודש ובמועדי ה' ובימים הנוראים, כאשר בארנו זה בספרנו 'שערי תורה ותפילה' בסדר התקנות הכתובים שמה..

אולם ראינו כי עוד לא הגענו אל מטרתנו. יען כי הרבה ת"ח חפצים לקבוע דירתם שמה ולפרוש מהבלי עולם ולהקדיש עתותיהם לתורה ועבודה זו תפלה בשביל שלום אחינו שבגולה. ולבלות ימיהם שם במקום הקדוש והנורא ברוחניות. גם טובה הארץ מאוד מקום רחבת ידיים והאוויר שם הוא זך ונקי יותר מבכל ארץ ישראל. ומאין ניקח לכסף מוצא? הנה מעול החובות מהבניינים עדיין לא נחלצנו, ועול פרנסת הרבה ת"ח ויתר הוצאות מהיישוב לנגדנו, חוץ מישישים וזקנים אשר יושבים שמה על התורה ועבודה המוטלים גם כן עלינו. גם האורחים הבאים מערי הקודש ואשר ינהרו מכל אפסי ארץ לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו בבית התפילה הנבנה לתלפיות על ציון **התנא האלוקי רשב"י** וכל קדושינו עמו זי"ע, **ביום הילולא רבא (ל"ג בעומר)** ובימי הרחמים והרצון ומידי שבת בשבת.

וב"ה לא נחסר דבר מכל פרטי יישוב גשמי ורוחני. בית המרחץ כמו מקוואות המים ועוד כאלה. הביטו וראו את תעודות אנשי שם גאוני ישראל וקדושינו. מהם אשר ראו עיניהם ראו ושמח לבבם. ומהם אשר לשמע אוזנם שמעו את אמיתת העניין מפי נאמני רוח. וכולם נתנו ידם לתמוך ולהחזיק במפעל הקדוש הלז העומד ברומו של עולם.

אי לזאת אחינו היקרים, הבו גדול לקדושינו ותנו ידכם למעשה הטוב והמפעל הנאדר בקודש הלז. כי הלוא בניין יישוב בארץ ישראל כשהוא לבדו ערכו רם ונישא כמאמר חז"ל 'מפני מה זכה עמרי למלכות, מפני

שהוסיף עיר אחת בארץ ישראל. ומה גם במקום קדוש ונורא כזה אשר רגש הקודש שבו ירגש לכל ומבשרו אחוזה אלו-ה. ובפרט להגדיל תורה ולהאדירה ולהחזיק ת"ח נפשות רבות ויקרות. ועלים המצווה הזאת כל איש ישראל בני א-ל חי לקחת חבל במפעל הנשגב והקדוש הזה איש כמתנת ידו ייתן את תרומת ה' שנה בשנה להציב להם יד ושם עולם בבתי החומות הקדושים או חלק מבית או בית שלם, וישיג שטר מכירה מאתנו בקיום חתימת ידי הבר"צ כמבואר בספר התקנות 'שערי תורה ותפלה'.

וה' השוכן בציון יברך חילינו ופועל דינו ירצה שיעלה חפצנו להיטיב חי תלמידי חכמים העמלים בתורה במקום הקדוש הזה. ושנוכל לשם החובות והוצאות הבניינים אשר נבנו עד כה, ועוד נזכה להוסיף ולבנות בתי מחסה להושיב את ישראל בשממות ארצנו בנווה שאנן. והיישוב החדש הזה שזכינו לכוננו בחירוף נפשנו אחריתו ישגה מאוד עד ירחם ה' וישיב שבות עמו אל ארצנו וארמון על משפטו ישוב בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

דברי המתחננים מול הדרת כבודכם ומצפים לישועת ה' הקרובה לבוא וחותמים ביראת הכבוד. גבאי ומנהלי יישוב החדש 'כנסת ישראל וישיבת בר יוחאי' במירון הסמוך לפה עה"ק צפת בגליל העליון תובב"א.

|                               |                            |
|-------------------------------|----------------------------|
| אלעזר יעקב פודהארצער          | יהושע ביין מווארשא         |
| נפתלי חנה'ליס נכד הבעש"ט זי"ע | ברוך דוד כהן               |
| יצחק האלפערין                 | יוסף לייב שפירא            |
| גדליה קלמן                    | שלמה בהרב ר' נפתלי דוד ז"ל |

## תעודת הרבנים הגדולים

ובראשם הרה"ג אב"ד דעיה"ק צפת ת"ו

להחזקת היישוב החדש במירון יצ"ו הנקרא בשם "כנסת ישראל וישיבת בר- יוחאי" שנוסד במירון סמוך ונראה לציון הקודש

הן כל יקר ראתה עינינו, הוא המפעל הנשגב העומד ברשות עצמו, הוא ישוב חדש (כנסת ישראל) על הר ציון אדוננו התנא האלוקי הרשב"י זי"ע.

עם הישיבה הקדושה ישיבת (בר יוחאי) מתלמידי חכמים מופלגים בתורה יראת ה' וכמה זקנים שהקדישו עתיהם לתורה ועבודת השי"ת בהתבודדם שמה במקום הקדוש והנורא הזה.

על כן אמינא לפעלא טבא יישר חילם ויהי חלקנו עמהם. ובקשתינו מאת כל אחינו בני ישראל נדיבי עם אלוקי אברהם, שישתדלו לדבר מצווה הרבה הזאת אשר כמה מצוות תלויות בה, ולהחזיק בידי הרבנים הנכבדים מייסדי היישוב החדש הקדוש הזאת בנדבת ללבם הטהור במידה טובה מרובה, כיד ה' הטובה, ובלבד שלא ישיגו הקופות רבי מאיר בעל הנס זי"ע. וכל המוסיף יוסיפו לו מן השמים שנות שלום וחיים, ובימינו תיוושע יהודה וירושלים ובא לציון גואל במהרה בימינו אמן סלה. כעתירת המדברים בצדקה לכבוד התורה הקדושה ולומדיה החותמים בשלום רב.

**ה"ק רפאל זיבערמאן אב"ד בעה"ק צפת ת"ו**

**מנחם מענדיל דאויד אבדק"ק סלאטווינא**

**ה"ק משה יעקב טערקיל טויב בה"ה מו"ה אהרן צבי ז"ל**

**ה"ק אברהם יהושע העשיל רובין אבדק"ק צפת.**

**ה"ק יואל סג"ל עטינגער מו"צ דק"ק טארנא.**

**שמואל צינדער אב"ד דק"ק מחניים**

### **תעודת ממונים ומנהלי עה"ק צפת ת"ו**

האמת יורה דרכו ('קושטא קאי') הדבר הנראה לעינינו מפעל כביר נאדר בקודש אשר עמלו בו אנשים יקרים מפוארים לשם ותהילה ומעשי ידיהם כוננו לבנות יישוב גדול לתפארה וקבעו שם (ישיבה של תורה) ישיבה שיש בה סמיכה לתמוך ידי הלומדים שם לתורה ולתעודה. והן כל יקר ראתה עינינו יישוב נהדר מרהיב עין עם ישיבה קבועה של ת"ח יופיע על הר הקדוש אשר ספון אדוננו שר בית הזוהר ה"ק רשב"י זיע"א וכל הקדושים עמו זי"ע.

אפס כי לא ימצאו הגבאים העמלים לשם שמים מייסדי ומכונני מפעל הכביר הזה די כוח ועוז לנהל הדבר הגדול והקדוש הזה ועודם רובצים תחת עול משאת חובת הוצאות הבניינים וידאגו עוד דאגת העתיד אשר עליהם להיות מתמכין דאורייתא להחזיק הלומדים ההם.

ולכן עלינו להגיד נאמנה אשר ראוי ונכון וישר לתמוך בימין צדקתם של אחינו רודפי צדקות וחסידים בידי הגבאים הישרים הנ"ל למען יוכלו לבצע אשר החלו שיעלה בידם לקשור הרוחני ברוחני לבל תמוש זאת התורה ממקום קדוש הזה העולה מעלה, ולהחזיק בידי לומדי תורת ה' אשר המצווה אין ערוך לה.. וה' ירום קרן ישראל ויגדיל תורה ויאדיר. וזכות הקדושים תגן עליהם באלף המגן לטוב להם כל הימים עד יעמוד הכהן לאורים ותומים בב"א.

הלוא כ"ד ראשי המנהלים הכוללים דעה"ק צפת ת"ו.

**מנחם מענדיל מדעעש מכולל זיבענבערגן אונגריין.**

**דוד פרידמאן מו"מ [=מנהל ומנהיג] כולל וויזניצא**

**יצחק הערשקאוויץ מו"מ כולל מארמאריש**

**צבי כהן ברעכיר מו"מ כולל באקאווינא**

**דוד כהנא מהמו"מ דכולל בעסראביע**

**צבי רויזינשטיין ממנהלי כולל רוסיא**

**ניסן צבי בענדער מו"מ כולל בעסראביע**

**דוד סג"ל מו"מ כולל קאסוב וראמעניע**

**פלטיאל לייב סג"ל מו"מ כולל ז'יטאמיר**

**אלטער וועקסליר מו"מ כולל הנ"ל**

[עוד באו כאן על החתום גדולי האדמו"רים מפולין, כל אחד במכתב קודש בפני עצמו, ובולטת ביניהם תעודת מרן שליט"א]

**תעודת הרה"ק וכו' מו"ה מרדכי יוסף אליעזר שליט"א**

**מראדזין**

ב"ה.

ראיתי ביד הרה"ח השד"ר הנכבד הר' יהושע ביין את המכתבים מגדולי וצדיקי דורנו המדברים ביקרת קדושת המפעל הקדוש שעשו אנשי מעשה דבר גדול לקבוע יישוב מאנשים תלמידי חכמים ותלמוד תורה וישיבה במירון סמוך אצל הציון הקדוש מהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זי"ע ועל כל ישראל.

וגודל המצווה לסעדם ולתמוך ביד העוסקים אין מהצורך לדבר, כי כל איש ישראל יבין לאשורו גודל המצווה בזה וזכות המצווה הגדולה הזאת.

וזכות התנא האלוקי הרשב"י זצלה"ה יגן עלינו להושע בכל מיני ישועות ברוחניות וגשמיות. ונזכה לראות בבניין ציון וירושלים במהרה בימינו.

באתי על החתום אור ליום ב' תולדות פה ראדזין

## מרדכי יוסף אלעזר ליינער

בהרב הגאון הקדוש מראדזין זצלה"ה

[בנוסף מופיעים בחוברת מכתבי קודש מאת כ"ק מרנן האדמו"רים הצדיקים מפולין דלהלן:

רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה, רבי ישראל יצחק מאלקסנדר, רבי ישראל מקאצק, רבי יצחק יעקב מביאלע, רבי מנחם מאמשינוב, רבי שמעון מסערנעוויץ, רבי ישראל מסטולין, רבי יחזקאל מרדומסק, רבי יהושע אשר מפוריסוב, רבי יעקב מנובומינסק, רבי אברהם משה מרוספשה, רבי אהרן מנחם מענדיל מראדזימין, רבי שלמה מוואלאמין, רבי ישראל מגרודזיסק, והגאון רבי חיים מבריסק.

רוב החתימות הן משנת תרנ"ט, וחלקן משנת תרס"ה [ויש הנעדרות תאריך]



ז

## דעת קדושים

תעורת הרה"ג מו"ה מרדכי דוד מ"ב נ"י שה"י אבדק"ק דראהביטש.

הן זה כשהי' שנים שזיכני השי"ת לעלות לאה"ק וקבעתי דירתי בעיה"ק צפת הסמוך למירון הר ציון התנ"א הרשב"י זי"ע ור"א בנו וכל קדושים עמהם זי"ע, ומאז באתי בו' אדר התרס"ג להשחטח על ציונים הק' והתכוונתי על הקיבוץ ת"ח יראים ושלמים, היושבים על התורה והעבודה בהישוב החדש **כנסת ישראל** וישיבת בר יוחאי במירון, סמוך ונשען לחצר הציון הק' נכספה וגם כלתה נפשי לקבוע דירתי עמהם עד כי זה איזה ירחים אמרתי פה אשב כי אויתיה ותקעתי אהלי פה מקום הקודש מירון תו"ב ומכירם הייתי לשעבר ועכשיו ביותר כי הנם ת"ח גדולים בתורה ויראה ובהם בעלי הוראה, והוגים בתורה יומם ולילה, מנשרים קלו וכפאריות גברו כמעין המהגבר בעומק ההלכה ומלכד זה יש להם שיעור קבוע לומר איזה דפין זוה"ק בכל יום.

ועיין במניד מישרים למרן הרב בית יוסף ז"ל פ' אמור גורל שמחת התנא הרשב"י ובנו ר"א זי"ע באמירת זוה"ק במקום מנוחתם, ותגל נפשי בחברתם, ויש עוד כמה יראים מופלגי תורה אשר נפשם אותה לחסות בצל כנפי קדושת התנא הרשב"י זי"ע ולהקדיש עתותם לתורה ולתעודה. אבל לע"ע אין מבוא להחזיקם גם אין עוד מקום דירה למענם כי עומדים איזה בתים באמצע הבנין בלתי גמר, **ועד חלקת השדה** אשר כבר קנו הרבנים הגבאים סמוך להציון הקדוש יש מקום לעמוד עוד בתים רבים אבל אין לכסף מוצא לכ"ז.

אי לזאת אהאפק לא אוכל מלקרוא בגרון לאחב"י שבגולה מי האיש החפץ חיים הנצחיים יהעורר נא להרים קרן התורה במקום האורה אור שבעת הימים, איש אלקים הרשב"י נהורא דאורייתא, ומלכד הנדבה לקופת הכולל ירימו ויקריבו מנחה חדשה לה' ברוח נדיבה ביחוד בכל חצי שנה להיות מתומכי אורייתא במקום הקדוש הזה, יומי שחננו השי"ת בעושר מה טוב ומה נעים גורלו אשר יבחר לבנות לו **בית שרם לקרן קיימת** להושיב בהם ת"ח יראים ושלמים ואפי' מי שיש לו בנים ידע כי לא בהוננו לבד יעשירם כי ברכת ה' היא תעשיר, וצריך לזכור בנשמתו לעשות א"ע ג"כ יורש בין הבנים להיות לו למזכרת עולם להאיר דרכו ואפלהו כצהרים, ומכ"ש מי שלא זכה להכנות בכנים הלא זה מנוח אשר ייטב לו בעלמא דקשוט ויקיים בו מקרא שכתוב ונתתי להם בכיתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אהן לו, לכן אנשי לבב שמעו ותחי נפשכם חוסו וחמולו על נפשות היקרות החפצים לדבק ביהו"ק, ואתנו הקחו חלק בראש כידוע טובולון ויששכר וכל הרוצה לקנות ולבנות כנ"ל יפנה אל כביד הרבנים הגבאים העוסקים בעבודה הק', באמונה, והם יודיעו להם כד"ש, דברי הכותב לכבוד תורתנו הקדושה ולומדיה המצפה לישועה וחוחם בשלום רב.

הק' מרדכי דוד מ"ב

## תיאור נדיר מחגיגות 'ל"ג בעומר' במירון

### משנת תקצ"ה

נכתב בידי רבי יוסף בן שבת מאנספעלד ז"ל מקאליש

שעלה באותה שנה מפולין לארץ הקודש

בספר "תולדות יהודי קאליש" שיצא לאור בשנת תשכ"א, מביא המחבר, הסופר ישראל דוד בית-הלוי, שלשה מכתבים ארוכים ונדירים, שנדפסו כאן לראשונה מתוך 'מנוסקריפט' [כתב יד] שנכתב במקורו ביידיש-גרמנית, ולא היה ידוע עד אז מי כתב אותם, ומה נכתב בהם.

רבי יוסף בן שבת, שעלה בשנת תקצ"ה מקאליש שבפולין לצפת שבארץ הקודש, עבר מסע מפרך בתנאי הימים ההם, מסע שממנו לא שרדו רבים מיוצאי השיירה. הרבה חלו בדרך, ויש שנפטרו במגפה שפרצה בהם עם הגעתם לחופי ארץ הקודש, כאשר בהמשך הם נשלחו למחנה הסגר ליד ביירות שבלבנון. רבי יוסף עצמו חלה קשות, ורק בניסים נותר בחיים.

במכתביו אלו הוא מספר לאחיו אודות חבלי המסע, על הרפתקאות הדרך, על התנפלויות השודדים, ועל חוויותיו העמוקות במסעו על קברי הצדיקים ועל מקומות הקדושים. המכתבים ספוגים ברוח של אמונה ויראה טהורה, ומשקפים את תנאי הדור ומחשבות בני התקופה, וערכם להכרת תנאי הארץ ויושביו לא יסולא בפז. הוא כותב את המכתבים לקרוביו שנשארו בקאליש, והוא מתאר אגב כך, בציוריות ובאותנטיות, את יושבי הארץ על קהילותיהם, החסידים, הספרדים והפרושים, כאשר כל אלה נצבים חי למול עינינו במרחק הזמן. בין השאר, הוא מתאר את מסעו לציון הקודש רשב"י במירון, מסע שממנו התרשם עמוקות, ותיאוריו נשמעים כה מוכרים לדורנו כיום, יחד עם הבדלי התקופה. תיאור זה נדפס במלואו, למיטב ידיעתנו, רק במקור הנזכר, כשבמקורות אחרים, הוא מצוטט חלקית בלבד. אי לכך, ראינו חשיבות היסטורית וגם רגשית, לצטט את התיאור במלואו, למרות שהוא עבר תרגום מן המקור.

רבי יוסף בן שבת, שהיה תלמיד חכם ועסקן ציבור, עלה כאמור מקאליש שבפולין בשנת תקצ"ה, ומשם כתב את מכתביו ספוגי הרגש והאותנטיות. לצערנו הוא לא האריך ימים בארץ הקודש. הוא התיישב עם אשתו בעיר צפת, שם נמנה על קהל החסידים, ונספה בעת הרעש הגדול שפקד את עיר הקודש צפת בשנת תקצ"ז, כשנתיים בלבד אחר הגעתו ארצה. הוא הוצא מתחת לחורבות, כשהוא עטוף בטלית ותפילין. שמו, רבי יוסף בן שבת מקאליש, מופיע ברשימת עשרים ושניים גדולי חסידי ישראל הרוגי הרעש, ונאמר עליהם על ידי הרב בהספדו: "עושי מצוות וצדקה, נצרפו ונתנסו בייסורי דוחק וחוליים, אהבתם לארץ הקדושה גברה על כל פגעי זמנים".

תוכן המכתב נלקח כאמור מתוך הספר 'תולדות יהודי קאליש', עמ' 323 ואילך.



המבנים מסביב לציון הרשב"י



”וועתה אספר לך על ההילולא דרבי שמעון בר יוחאי.

ביום ל”ב בעומר וזה חל ביום י”ז באייר, יוצאים מכאן גברים, נשים וילדים לכפר מירון, מהלך שתי שעות מצפת. הכפר נמצא לרגל הר תבור. בליל ל”ג בעומר חובה להדליק כאן ובכל הבתים הרבה נרות לכבודו של התנא רשב”י זי”ע, וכן מדליקים בכל בתי הכנסיות ובתי מדרשות, וכן על גבי גגותיהם מדליקים הרבה נרות שאורם נראה עד למרחוק.

במירון נמצאת חצר גדולה מוקפת אבני-גיר בנויה יפה, בתוך החצר בנויים הרבה חדרים גדולים וקטנים, ובהם מקום לאלף [איש] (משפחות). בקצה האחד של החצר בית כנסת גדול, ועל יד הכניסה לבית הכנסת לצד שמאל מתרומם עמוד הדומה לעמוד 'אלמימר' של בית הכנסת בקאליש, אולם גדול בהיקפו פי ארבעה. בתוך העמוד קברו של התנא הקדוש רשב”י זי”ע, ובאמצע למראשותיו של התנא ז”ל כוך חצוב ובו מקום לשני מניינים, ובתוכו ארון הקודש עם ספרי תורה. מי שיכול להידחק ולהתפלל שם, ייחשב לו לדבר גדול ולמצווה רבה. סהדי במרומים [=עדי בשחק] כי נדחקתי פנימה בכל כוחותיי והגעתי למקום הקדוש הזה להתפלל בו, ואף כי היה סכנה בדבר לרגל הדוחק העצום והחום הרב מהלהבות והנרות, אולם 'הבא להיטהר' [וכו'].

אחי הטוב, האם בכוחי לתאר לך והאם אפשר להאמין, את ההתלהבות ואת הדבקות, ואהבת ה' שהרגשתי באותה שעה? כחצי שעה לא יכולתי להעלות מלה על לשוני, מרוב בכייתי, מעיניי נגרו דמעות כמו ממעיין הנובע ללא הפוגה. וכשראיתי לפניי את המקום הקדוש הזה ושאני השפל זכיתי להיכנס הנה, לא יכולתי לעצור בדמעותיי, והרהרתי בתשובה מעומק הלב. האמינה לי, שאף על פי שהשתטחתי על קברי תנאים וצדיקים, אמוראים, נביאים, והתרגשתי עד לבכי רב להשי”ת, אולם במקום קדוש זה אין לשער את הבכייה הרבה ודבקות בבורא יתברך שהתעוררה בקרבי באותה שעה.

התפללתי לערך שתי שעות ושפכתי שיחי מתוך בכי בלתי פוסק. אם כי שחפצתי לעצור בבכייתי לא יכולתי זאת, ואמרתי בליבי שדבר זה לא לפי כוחי, כי מחוץ לדוחק הרב עלתה להבה גדולה מהנרות כמו מכבשן, ורק בחסיד ההשגחה העליונה עצרתי כוח לעמוד בפני הדוחק והחום העצום. בבית כנסת זה מתפללים עומדים צפופים ולא אפריז אם אומר שהיו כאן בערך 8000 איש שנתקבצו מארצות קרובות ורחוקות מבבל, ממצרים, מאלכסנדריה ומארצות המערב, כי הם שוקדים מאוד למלא חובם לבוא להילולא דרשב”י.

בקצהו האחד של הכותל הצפוני בבית הכנסת של ר' שמעון בר יוחאי, מתרומם עמוד עבה דומה לעמוד שתיארתי לך למעלה, וכאן קבור של התנא רבי אלעזר ברבי שמעון זי”ע, ולמראשותיו חצוב בתוך העמוד כוך ובו מקום לארבעה

מניינים לערך. אולם כל היום לא יכולתי להיכנס לתוכו, משום ששם מתפללות הנשים, ורק למחרת התפללתי שם תפילת שחרית. באמצעו של בית כנסת זה תלויה מנורה בעלת שלש מאות קנים, ובה דולקות פתילות טבולות בשמן זית, ומתחתיו קערית זכוכית מלאה שמן זית ומפיצים אור גול עד למרחוק. עולי רגל מנדרים שמן זית, ומהם שמביאים אתם נרות שמספיקה להדלקה למשך כל השנה. ורק ביום ההילולא מעלים מדורות אש בכל פינה שבחצר, ובחדרים נדלקים נרות שעווה. דבר זה מרבה את החום עד לבלתי נשוא. כל אחד תופס את השעווה הנוטפת מהנרות, באשר יש בה כדי לשמש תרופה וסגולה לכל מיני מחלות, דבר שהוא בדוק ומנוסה. וכן בכניסה לחצר מצד ימין מתרומם עמוד כמו הקודמים שהזכרתי למעלה, ובו קבר של התנא בוצינא קדישא רבי יצחק, הוא נזכר ב'אידרא זוטא קדישא', ב'זוהר' פרשת האזינו.

\*

**ועתה אכתוב לך על ההדלקה והשמחה הרבה של חגיגת הספרדים.**

מנהגם לעשות שם את התספורת הראשונה של ילדיהם מיום הוולדס, אך ורק בחצר קדושה זו. וכן הוא הסדר: האב מביא את בנו כשהוא לבוש פאר ומקושט בקישוטים, ומלווה בבני משפחתו וידידים מתוך ריקודים ונגינה בכל מיני כלי זמר מתופפים ורוקדים. כששאלתי, לשמחה מה זו עושה? אמרו לי, מפני שהאב מספר את בנו ומניח לו שתי פאותיו. ומצווה זו חשובה בעיני הספרדים כמצוות הכנסת הבן בבריתו של אברהם אבינו. בעת התספורת מברכים את חתן החגיגה ב"מי שבירך" ואת כל בני המשפחה, ונודרים נדרים לעילוי נשמת התנאים הנ"ל. אחרי כן מחלקים לנאספים מגדנות ופירות, יין שרף ויין ביד רחבה.

העמודים הנזכרים למעלה הם גבוהים ומזדקרים למעלה מבית הכנסת ונראים למרחוק. בראש כל עמוד חצוב שקע המכיל 20 מידות שמן, ולאחר שיצקו בו שמן זית מתחיל השמש להכריז על מכירת מצוות הדלקה הראשונה לכבוד התנא רשב"י, והמרבה במחיר זוכה במצווה. בהדלקה זו זכה איש עשיר מעכו במחיר 15000 וחמש עשר גרושים, לפי הכסף בפולין יוצא בערך 500 זהובים. ועתה פשט העשיר את המטפחת העדינה והיקרה שצנף לראשו, והדליק בה את השמן. וכל הנדחק קרוב ללהבה וזורק בה שמלה או מטפחת נחשב הדבר למצווה רבה, ובמיוחד רב ערך של ההדלקה בעיני הנשים, וכל אחת רואה חובה לעצמה לזרוק לתוך הלהבה שמלה, מטפחת או סינר. הספרדים שרים זמירות ותשבחות לבורא עולם יתברך בכל מיני זמר ורוקדים. האש נראית עד למרחוק. בקיצור, אין ביכולתי לתאר גדלה של שמחת מצווה זו בליל זה. מי שלא ראה אותה, לא ראה שמחה מימיו. וכל אחד מנדר לכבוד התנא רשב"י זי"ע.

וכשנגמרה הדלקה זו, מכריז השמש על הדלקה שנייה לכבוד בנו התנא רבי אלעזר. במצווה זו זכה אש עשיר מדמשק במחיר 650 גרושים. הוא פשט את מעילו העליון שעלה 400 גרוש לערך, ובו הדליק את השמן שבשקע, וההתנהגות כמו בעת ההדלקה הראשונה. לאחר זה מכריזים על ההדלקה השלישית לכבוד התנא רבי יצחק, ובה זכה עשיר מאלכסנדריה במחיר 900 גרושים. אשתו זרקה לתוך הלהבה מפת צמר יקרה מאוד, ושוב ההתנהגות כמו בהדלקה הראשונה.

כאן השמש מכריז על ההדלקה הרביעית, לכבוד התנא רבי יוחנן הסנדלר. קברו במערה קטנה במרחק מאה אמות מהחצר, ועליה עמוד אבן ובראשה כוך ובו שמן להדלקה. בה זכה אי מיפו במחיר 355 גרושים, וכל ההתנהגות כבהדלקות הקדומות. מתחת למערה זו בור מלא מים בלתי זכים, ואומרים הבריות שבהם השרה רבי יוחנן את העורות ותיקן בהם, כי סנדלר היה כפי שמעיד שמו.

הדלקות אלו נמשכות עד אור הבוקר, במשך היום נערכות כל מיני סעודות-מצווה כגון סיום משניות, סיום מסכת בגמרא, הרוב חוגגים סיום ספר הזוהר הקדוש. ההילולא נמשכת שלשה ימים רצופים לפי סדר הנ"ל. בליל השני אור ליום ל"ד למב"י [=למספר בני ישראל, כלומר לספירת העומר] קנה את מצוות ההדלקה הרב הקדוש בוצינא קדישא כבוד קדושת שמו מו"ה אברהם דוב נ"י במחיר 150 גרוש. ובשנייה זכה בה הרב החריף מו"ה גרשון מרגליות במחיר 175 גרושים.

#### ואכתוב לך מעשה פלא שראיתי במו עיניי.

מאחר שבחצר רב הדוחק ואין בו כדי להכיל את כל הנאספים בבה"ז(?), נאלצים רבים לעמוד על גג בית הכנסת, או על זיזי החומה של החצר, וגם כאן רב הדוחק. והנה נפל נער מהגג אל מחוץ לחומה והגג גבוה יותר מפנים בית-הכנסת בקאליש, והקרקע שעליה נפל אינה עפר תיחוח אלא סלעית ותלולה. נער זה שהוא בן עשר כבר נחשב למת, והיה לאחר ייאוש, כי אם נופל מגובה כזה גיבור לא יחיה אפילו שעה אחת. הדם ניגר מן הנער כמו ממעין, הוריו צעקו ויללו. איש לא פנה אליהם לעזור לבם או להקל מצבם. נתאמת מה שסופר מאגדות החורבן 'בהך גיסא הילולי וחינגי, ולא הווי ידעי הני בהני' [=בצד אחד הילולא וחינגא, ומצד השני להיפך, ולא ידעו איש מרעהו].

לאחר שעות מעטות באו ספרדים זקנים אל ההורים של הנער, ויעצום להניחו למראשותיו של רבי שמעון בר יוחאי, ומסרו בידם תפילות שעליהם להתפלל. זקנים הללו סיפרו, שכבר קרו מקרים כאלה, וכאשר רק עשו כעצתם, נהפך הרע לטוב. ההורים מיהרו לעשות כעצתם, ונשאו את הנער לחדר הקבר, התפללו, והנה הנער פקח את עיניו. מיד העבירו אותו לחדר אחר ורוחץ ביון, בשמן זית ובחומץ, וזאת הייתה לו לרפואה שלימה. האמינה לי, אחי אהובי, שכעבור

## קונטרס אור ה'קוד / הילולא דרשב"י

שבועיים ראיתי את הנער מתרוצץ בעליצות כדרך הנערים, וברכתי עליו 'ברוך מחייה המתים'. ובזאת נודע לי הערך הגדול של התנאים הקדושים! [ע"כ]



**למעלה:** כ"ק מרן מוהרא"י זצוק"ל בעשיית 'חלאקה' לנכדו שליט"א במירון [לידו מחותנו הגה"ח רבי יהושע הורביץ זצ"ל]; **למטה:** כ"ק אדמו"ר שליט"א בריקוד שמחה במירון



# בר יוחאי נמשחת אשריך שמן ששון מחבריך

להרכ המקובל האלהי הרב רבי שמעון לביא זיע"א כעהחמ"ס כתם פו.

בר יוחאי נמשחת אשריך. שמן ששון מחבריך:

|           |                                                                                                    |         |
|-----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| בר יוחאי. | בר יוחאי שמן משחת קדש, נמשחת ממדת הקדש. נשאת ציץ נזר הקדש, חבוש על ראשך פארך:                      | מלכות   |
| בר יוחאי. | בר יוחאי מושב טוב ישבת, יום נסת יום אשר ברכת. במעלות צורים שעמדת, שם קנית הודך והדרך:              | יסוד    |
| בר יוחאי. | בר יוחאי עצי שטים עומדים, למודי יי הם לומדים. אור מפלא אור היקוד הם יקרים, הלא המה יורף מורך:      | נצח הוד |
| בר יוחאי. | בר יוחאי ולשדה תפוחים, עלית ללקוט בו מרקחים. סוד תורה כציצים ופרחים, נעשה אדם נאמר בעבורך:         | תפארת   |
| בר יוחאי. | בר יוחאי נאזרת בגבורה, ובמלחמת אש דת השערה. וחרב הוצאת מתערה, שלפת נגד צורריך:                     | גבורה   |
| בר יוחאי. | בר יוחאי למקום אבני שיש, הגעת לפני אריה ליש. גם גלת פותרת על עיש, תשורי ומי ישורך:                 | חסד     |
| בר יוחאי. | בר יוחאי בקדש הקדשים, קו ירוק מחדש חדשים. שבע שבתות סוד חמשים, קשרת קשרי שין קשריך:                | כינה    |
| בר יוחאי. | בר יוחאי יוד חכמה קדומה, השקפת לבונה פנימה. שלשים ושתים נתיבות ראשית תרומה, את ברוב ממשח זיו אורך: | חכמה    |
| בר יוחאי. | בר יוחאי אור מפלא רום מעלה, יראת מלהביט פי רב לה, מעלומה ואין קורא לה, נמת עין לא תשורך:           | כתר     |
| בר יוחאי. | בר יוחאי אשרי יולדתה, אשרי העם הם לומךך. ואשרי העומדים על סודך, לכושי חשן תמיד ואורך:              |         |
|           | בר יוחאי נמשחת אשריך, שמן ששון מחבריך:                                                             |         |

**וְאָמַרְתֶּם כֹּה לַחֵי, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי,**

**וְאָמַרְתֶּם כֹּה לַחֵי, אֲדוֹנָנוּ בֶר יוֹחָאִי:**

אִישׁ אֱלֹהִים קְדוֹשׁ הוּא, אֲשֶׁרֵי צִין רְאָתָהּ, לֵב חָכָם יִשְׁפִּיל פִּיהוּ  
אֲדוֹנָנוּ בֶר יוֹחָאִי:

בְּרוּךְ הוּא מְפִי עֲלִיוֹן, קְדוֹשׁ הוּא מִהַרְיֹון, מְאֹר גְּלִיל הָעֲלִיוֹן.  
אֲדוֹנָנוּ בֶר יוֹחָאִי:

גְּבוּר וְאִישׁ מִלְחָמָה, בְּנֵת תּוֹרָה תְּמִימָה, מְלֵא מִדַּע וְחֻכְמָה.  
אֲדוֹנָנוּ בֶר יוֹחָאִי:

דַּרְשׁ כָּל תְּפִלּוֹת, בְּעֹז וְתַעֲצוּמוֹת, עֲלֵה מַעְלֹת כְּמוֹת,  
אֲדוֹנָנוּ בֶר יוֹחָאִי:

הַיּוֹחָאִי בְּתוֹךְ מַעְרָה, מִסְּגִי הַגְּזֵרָה, שֵׁם לְמַד סִתְרֵי תּוֹרָה,  
אֲדוֹנָנוּ בֶר יוֹחָאִי:

וְשֵׁם נִבְרָא מִצֵּן לוֹ, וְחֶרֶב לְמַאֲכָלוֹ, מַה טוֹב חֶלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ,  
אֲדוֹנָנוּ בֶר יוֹחָאִי:

זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָה, דִּין רִיבָא וְכַר רִיבָא, זָכָה וְרַבִּים זִיכָה,  
אֲדוֹנָנוּ בֶר יוֹחָאִי:

חִידֵשׁ כְּמָה הִלְכוֹת, הֵם כְּמִשְׁנֵה עֲרוּכוֹת, זֶה הַמְּרָגִז מִמְּלָכוֹת,  
אֲדוֹנָנוּ בֶר יוֹחָאִי:

סֵהַר אֶת עֵיר טְבַרְיָה, עֲשֵׂה אוֹמָה נְקִיָּה, הוֹדוּ לוֹ מִשְׁמַיָּא,  
אֲדוֹנָנוּ בֶר יוֹחָאִי:

יַדַּע כָּל הַנְּסֻמְרוֹת, דְּנִכְרֵי עוֹשִׂים פִּירוֹת, בִּיטֵל כְּמָה גְזִירוֹת,  
אֲדוֹנָנוּ בֶר יוֹחָאִי:

כל ימיו אשר תיה, אות הקשת לא נהיה, כי הוא אות עולם היה,  
אדוננו בר יוחאי:

לכל ישראל האיר, בסוד תורה הבהיר, קאור הסמה מזהיר,  
אדוננו בר יוחאי:

מקום בחר בשמיא, עם הנביא אחיה, זה מקני עליה,  
אדוננו בר יוחאי:

נתמד מאוד למעלה, וכה ליקר וגדולה, כתר עליון לו נגלה,  
אדוננו בר יוחאי:

סיני סיני לו נקרא, ארי שבחבורה, ממנו תצא תורה,  
אדוננו בר יוחאי:

עשה שבעים תקונים, יקרים מפנינים, גם תיקון העליונים,  
אדוננו בר יוחאי:

סתח סיו בחקמה, הוציא אור תעלומה, תיקון וקרי חמה,  
אדוננו בר יוחאי:

צדיק יסוד עולם, גלה מדרש הנעלם, יכול לפטור העולם,  
אדוננו בר יוחאי:

קולו זמר צריצים, והכרית את הקוצים, והציל הלוחצים,  
אדוננו בר יוחאי:

ראה פניו מאירים, בשבתו עם חברים, עת גלה סוד סתרים,  
אדוננו בר יוחאי:

שלום רב על משקבו, מה יפיו ומה טובו, דובר אמת בלבבו,  
אדוננו בר יוחאי:

תורתו מגן לנו, היא מאירת עינינו, הוא ימליץ טוב בעדינו,  
אדוננו בר יוחאי:

**אשרינו מה טוב חלקנו בהלולא דבר יוחאי**  
**ומה נעים גורלנו בהלולא דבר יוחאי.**

אב הרחמן שמע קולנו, בהלולא דבר יוחאי.  
אמה הוא מושיענו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

במהרה יבוא ויגל לבנו, בהלולא דבר יוחאי.  
בן דוד יבוא ויגאלנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

גלה כבוד מלכותך עלינו, בהלולא דבר יוחאי.  
גאולה שלמה תגאלנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

דעה והשכל תבוננו, בהלולא דבר יוחאי.  
דור ישרים תברכנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

השב שכנתך לציון עירנו, בהלולא דבר יוחאי.  
היום תשמע שועתנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

ותערב לפניך תפלתנו, בהלולא דבר יוחאי.  
ולציון בשובו יחזו עינינו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

זכות אבות יגן עלינו, בהלולא דבר יוחאי.  
זה ה' קוינו ויושיענו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

חיס ורחם נא עלינו, בהלולא דבר יוחאי.  
חמול עלינו ועל עוללינו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

טוב ומטיב הדרש לנו, בהלולא דבר יוחאי.  
טובה וחסדך עלינו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

ידבר עמים תחתינו, בהלולא דבר יוחאי.  
יהי ה' אלקינו עמנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

כתר הלומים לראשינו, בהלולא דבר יוחאי.  
כבוד והדר תעטרינו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

לשם ולתהלה תתננו, בהלולא דבר יוחאי.  
לחם חקנו הטריפנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

מלך רחמן רחם עלינו, בהלולא דבר יוחאי.  
מברכתך מלא ידינו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

נאור ואדיר אל תשכחנו, בהלולא דבר יוחאי.  
נהלינו לציון גורלנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

סוף וסץ לכל צרותינו, בהלולא דבר יוחאי.  
סלח נא לעונינו, בזכות אדוננו בר יוחאי.  
אשרינו וכו'

עת רצון היום לנו, בהלולא דבר יוחאי.

עזרינו אלקי ישענו, בזכות אדוננו בר יוחאי.

אשרינו וכו'

פתח לנו שערי רחמים לתפלתנו, בהלולא דבר יוחאי.

פרנסה בריוח תפרנסנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.

אשרינו וכו'

צמיחת קרו לגאלנו, בהלולא דבר יוחאי.

צדקה וחסד עשה עמנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.

אשרינו וכו'

קרע רוע גזר דיננו, בהלולא דבר יוחאי.

קומם קהל צדתנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.

אשרינו וכו'

רצוננו לראות מלכנו, בהלולא דבר יוחאי.

רפואה שלמה תרפאנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.

אשרינו וכו'

שכון כמאז באהלינו, בהלולא דבר יוחאי.

שובה ד' את שבותנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.

אשרינו וכו'

תעלינו בשמחה לארצנו, בהלולא דבר יוחאי.

תבנה לנו מקדשנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.

אשרינו וכו'

---

אמר רבי עקיבא

אשריכם ישראל! לפני מי אתם מיטהרים ומי מטהר אתכם?

אביכם שבשמים!

ואומר מקוה ישראל ה'

מה מקוה מטהר את השמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל.